



Bijlage feitenkaart

Maakonderwijs

Peiling onder het Digitaal Stadspanel

Vragenlijst

Sinds een paar jaar vindt men het belangrijk om binnen het onderwijs meer aandacht te besteden aan technische vaardigheden. Leerlingen van basis- en voortgezet onderwijs leren om te gaan met moderne (maak)technieken zoals 3D-printers, lasersnijders en vinylsnijders. Daarnaast is leren programmeren (digitale vaardigheden) onderdeel van de lesstof.

De term 'Maakonderwijs' betekent 'leren door te doen' waarbij de nadruk ligt op het zelfstandig zoeken naar oplossingen voor (technische) vraagstukken. Maakonderwijs staat in de belangstelling, omdat van kinderen en jongeren meer dan ooit wordt verwacht dat ze 'later' over voldoende creatieve en technische vaardigheden beschikken om mee te kunnen doen op de arbeidsmarkt.

1. Heeft u één of meer kinderen die naar de basisschool of middelbare school gaan? (meer antwoorden mogelijk)

Ja, basisschool

Ja, middelbare school

Nee → door naar vraag 4

[indien basisschool]

2. Naar welk type school gaat uw kind/gaan uw kinderen? (meer antwoorden mogelijk):

Daltonschool

Freinetschool

Jenaplanschool

Montessorischool

Nutsschool

Vrije school, Rudolf Steiner

Anders, namelijk:

Weet niet

[indien middelbare school]

3. Naar welk type school gaat uw kind/gaan uw kinderen? (meer antwoorden mogelijk):

Praktijkonderwijs

Vmbo

Havo

Vwo

Technasium

Anders, namelijk:

4. Bent u zelf werkzaam in of actief betrokken bij het basis- of middelbaar onderwijs of de kinderopvang? (meer antwoorden mogelijk)

- Ja, als leerkracht/docent
- Ja, als directeur van een school
- Ja, als vrijwilliger/begeleider op school
- Ja, als groepskracht / management kinderopvang → door naar vraag 6
- Ja, als vrijwilliger/begeleider bij een zogenaamde 'makerspace' → door naar vraag 6
- Ja, als
- Nee, ik ben niet betrokken bij het onderwijs / opvang → door naar vraag 6

5. Om welk type school gaat het? (meer antwoorden mogelijk)

- Basisschool
- Daltonschool
- Freinetschool
- Jenaplanschool
- Montessorischool
- Nutsschool
- Vrije school, Rudolf Steiner
- Anders, namelijk:
- Middelbare school:
- Praktijkonderwijs
- Vmbo
- Havo
- Vwo
- Technasium
- Anders, namelijk
- Weet niet

6. In 2020 moet er op elke basisschool maakonderwijs worden gegeven. Wat zijn volgens u voordelen van dit lesonderdeel op de basisschool? (meer antwoorden mogelijk)

- Het is goed dat kinderen vroeg beginnen met leren maken
- Het sluit aan bij de belangstelling van kinderen
- Het hoort bij de voorbereiding op de toekomst (baan)
- Het maakt de lessen op school minder eenzijdig
- Het biedt kinderen meer uitdaging
- Het maakt het lesgeven voor de leerkrachten interessanter
- Anders, namelijk:
- Weet niet
- Ik zie geen voordelen

7. Wat zijn volgens u nadelen van maakonderwijs op de basisschool? (meer antwoorden mogelijk)

- Er blijft minder tijd en aandacht over voor andere vakken
 - Het is vroeg genoeg om hier op de middelbare school mee te beginnen
 - Leerkrachten hebben onvoldoende kennis
 - Scholen hebben niet de faciliteiten (ruimte, lokalen)
 - Scholen hebben niet de apparaten, gereedschappen die nodig zijn voor maakonderwijs
 - Anders, namelijk:
 - Weet niet
 - Ik zie geen nadelen
-

INDIEN KINDEREN OP DE BASISCHOOL (VRAAG 1 CODE 1)

8. Wordt er op de basisschool van uw kind(eren) maakonderwijs gegeven?

- Ja, in de groep(en) waar mijn kind(eren) in zit(ten)
- Ja, maar niet in de groep(en) waar mijn kind(eren) in zit(ten) → door naar vraag 10
- Nee → door naar vraag 10
- Weet niet → door naar vraag 10

9. Wat vindt uw kind van de lessen maakonderwijs? U kunt eventueel uw antwoord toelichten.

	Interessant	Neutraal	Niet interessant	Weet niet	Niet van toepassing
Kind 1	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kind 2	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kind 3	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

10. Wordt er op de basisschool van uw kind(eren) les gegeven in programmeren?

- Ja, in de groep(en) waar mijn kind(eren) in zit(ten)
- Ja, maar niet in de groep(en) waar mijn kind(eren) in zit(ten) → door naar vraag 12
- Nee → door naar vraag 12
- Weet niet → door naar vraag 12

11. Wat vindt uw kind van de lessen programmeren? U kunt eventueel uw antwoord toelichten.

	Interessant	Neutraal	Niet interessant	Weet niet	Niet van toepassing
Kind 1	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kind 2	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kind 3	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

12. Wordt er bij de naschoolse opvang of naschoolse activiteiten van uw kind(eren) aandacht besteed aan maakonderwijs?

- Ja
 - Nee
 - Weet niet
 - Niet van toepassing
-

INDIEN KINDEREN OP DE MIDDELBARE SCHOOL (VRAAG 1 CODE 2)

13. Worden er lessen maakonderwijs gegeven op de middelbare school van uw kind(eren)?

- Ja
- Nee → door naar vraag 15
- Weet niet → door naar vraag 15

14. Heeft u deze school gekozen vanwege de (extra) aandacht voor maakonderwijs?

- Ja
- Nee

15. Vindt u dat er voldoende aandacht wordt besteed aan de technische, creatieve en maakvaardigheden van uw kind(eren)?

- Ja
 - Nee
 - Weet niet
-

INDIEN KINDEREN OP DE BASIS-/MIDDELBARE SCHOOL (VRAAG 1 CODE 1 OF 2)

**16. Gaat uw kind/gaan uw kinderen wel eens naar een plek waar zij kunnen 'maken'?
Denkt u daarbij aan: Bouwkeet, Buurman & Buurman, HET LAB Rotterdam, de Ontdekhoek.**

- Nee nooit
- Ja, ongeveer 1 of 2 keer per jaar
- Ja, ongeveer 3 tot 6 keer per jaar
- Ja, ongeveer 7 tot 12 keer per jaar
- Ja, vaker dan eens per maand

17. Zijn er volgens u voldoende plekken in Rotterdam waar kinderen kunnen 'maken'?

- Ja → door naar vraag 19
- Nee
- Weet niet → door naar vraag 19

18. Waar mist u plekken waar kinderen kunnen 'maken'? Indien u een concrete ruimte/gebouw weet, dan kunt u dat ook aangeven.

.....

19. Woensdagmiddag 28 maart vindt er een conferentie over Maakonderwijs plaats. Bent u, als ouder, geïnteresseerd in dit onderwerp en zou u hierover tijdens de bijeenkomst voor 100-150 personen uit het onderwijs, bedrijfsleven en overheid willen spreken?

Nee, ik heb geen belangstelling → door naar vraag 21

Ja, ik heb belangstelling (u bent tot niets verplicht)

20. Vult u hier svp uw gegevens in, dan zal een medewerker van de organisatie contact met u opnemen.

Dhr Mw

Achternaam:

Telefoonnummer:

Email:

AAN IEDEREEN

21. Heeft u nog opmerkingen over het onderwerp maakonderwijs in het algemeen of maakonderwijs op school in het bijzonder?

Nee

Ja, namelijk

Antwoorden op (half) open vragen

Vraag 2: Ander type basisonderwijs, namelijk ...

- Algemeen
- algemeen bijzonder
- algemeen bijzonder onderwijs
- athena-onderwijs
- Basis school voor Christelijk onderwijs
- Bijzonder onderwijs
- bijzonder onderwijs (reformatorisch)
- cbs het middelpunt
- Christelijk en Katholiek
- Christelijke en middelbare tweetalige
- Christelijke school (17x)
- Christelijke school NieuwPark Rozenburg
- Combinatie
- Cristianeschool
- een gewone gestructureerde klassikale goede buurtschool
- een normale school
- een openbare school met een eigen mix waaronder Jena
- emmaschool, vakschool
- Emmaus
- geen van bovengenoemde
- Gereformeerde basisschool
- Gewone basisschool (7x)
- Gewoon basisschool en zuiderparkcollege en montfortcollege
- gewoon openbaar
- gewoon,, Katholiek onderwijs (Albert Schweitzerschool Overschie)
- hindoestaanse basischool en bijzonder basis onderwijs
- Ibn-I-Sina
- Internationale
- Katholiek basis onderwijs Fatimaschool
- Katholiek en de ander cluster 4
- Katholiek plus boor
- Katholieke basisschool (21x)
- Klassiek Katholiek onderwijs
- Klassiek onderwijs
- kunstzinnige basisschool
- kunstzinnige basisschool en "normale" middelbare school
- kunstzinnige openbare school
- leerstofjaarklassensysteem
- leerstofjaarklassensysteem met cooperatief leren
- Lekker fit school
- lyceum rotterdam, afdeling kunst
- Neutraal
- neutraal bijzondere school
- Normaal openbaar
- Normale Basis school
- normale christelijk en openbare basisschool
- normale les met extra aandacht zoals plusklas
- Normale school (3x)

- open katholieke school
- openbaar christelijk
- openbaar, bijzonder
- Openbare basisschool (27x)
- Openbare creatieve basisschool t landje
- Openbare lagere school en Havo. Regulier onderwijs
- Openbare/ minerva school
- Overgestapt naar regulier
- particulier basisonderwijs
- Protestants-christelijke school (5x)
- Radarschool
- Reformatorische basisschool (2x)
- regulier christelijk
- Regulier en sbo
- Reguliere basisschool (10x)
- Rooms Katholieke basisschool
- rvko / parnassys
- Samenwerkingsverband katholiek en openbare dalton school vereniging (2x)
- speciaal basis onderwijs.
- Tarciciusschool en Melanton college
- traditioneel basisonderwijs (2x)
- Traditioneel christelijk gereformeerd
- Traditionele school
- Tweetalig onderwijs (2x)

Vraag 3: Ander type middelbaar onderwijs, namelijk ...

- basis school en gymnasium
- Basisschool (6x)
- brugklas Havo/VWO
- Erasmus Universiteit
- Gymnasium (4x)
- Havo-VWO brugklas; Techno-MAVO
- hbo
- high school
- Hoge school Rotterdam
- isk
- kader
- Kappersacademie
- Lagere school
- Mavo (3x)
- mavo en mbo
- MBO (11x)
- niet meer schoolgaand / cursus thuis
- Rudolf steinet
- STC Brielle.
- Universiteit
- VSO ZMLK

- VWO met 7 uren extra kunstvakken

Vraag 4: Zelf werkzaam of actief betrokken bij het basis- of middelbaar onderwijs of de kinderopvang. Andere rol namelijk ...

- Activiteiten commissie
- adjunct-directeur en intern begeleider op een basisschool
- administratief medewerker (3x)
- Adviseur samenwerkingsverband
- afdelingsleider van een vwo
- Als remedial teacher en coach ism ppo
- Ambulant begeleider
- Beleidsmaker, verbinder welzijn, kinderopvang,zorg
- bestuurder
- bestuurssecretaris
- bestuurssecretaris samenwerkingsverband Koers VO
- Betrokken actieve ouder
- betrokken ouder
- Bibliotheekmoeder
- bijles beta vakken
- Breng mijn kind naar de opvang
- communicatieadviseur in het speciaal onderwijs
- conciërge
- coordinator Brede School
- dat betreft langlopende onderwijsprojecten als coördinator Fotografie & Media bij SKVR
- docent MBO
- Docent middelbaar beroepsonderwijs
- Docent op de pabo
- docentopleider
- externe docent/ geven van workshops
- freelancer, incidentele workshops op scholen en buitenschoolse opvang
- Gastcollege gegeven op de HES
- Gedragswetenschapper
- hbo manager en hogeschooldocent
- hulp bij diverse activiteiten
- hulp gescheiden dochter met 3 kinderen
- Hulpouder
- ik ben als jongerenbegeleider betrokken bij statushouder in het mbo
- Ik ben jarenlang leerkracht geweest op diverse basisscholen, Natuur en milieucentra en Mytyschool
- ik doe de marketingcommunicatie voor Villa Zebra en de educatie afdeling van Het Nieuwe Instituut
- intern begeleider Speciaal Onderwijs
- kinderen gaan naar kvo
- Leerling van middelbaar onderwijs
- leerplichtambtenaar
- Leraar in exacte vakken, MBO, maar dat is al 10 jaar geleden.
- lid oudercommissie mbo

- Medewerker van het samenwerkingsverband passend onderwijs
- Medezeggenschapsraad Raad
- mentor en begeleider op PO en VO democratisch onderwijs
- mijn vrouw is docent in groep 7
- moeder van een Pabo student
- MR en activiteiten moeder.
- MR lid van de school
- museumdocent in het Nationaal Onderwijsmuseum
- o.a. stagecoördinator praktijkonderwijs
- onderwijsassistent/leerlingbegeleiding op VO
- onderzoeker en adviseur namens onderwijsfondsen
- OOP, conciërge
- opa
- Orthopedagoog
- Ouder (3x)
- Ouder / met pedagogische ontwikkeling
- ouder bij MR medezeggenschap
- Ouder vrijwilliger op school
- Oudercommissie lid KDV
- ouderlid van de medezeggenschapsraad
- ouderraad
- ouderraad op de basisschool
- Overblijf moeder
- Pedagogisch medewerkster
- Praktijkopleider
- schoolbestuurder
- sociaal werker in samenwerkingsverbanden met onderwijsinstellingen
- sponsor van stichting DoenK (Kuno Bakker is een held)
- Theatermaker en acteur
- Technisch onderwijs assistent
- vader van kinderen die naar de kinderopvang gaan. En omdat ik mij oriënteer op een school voor hen.
- vaktherapeut in opleiding op het speciaal basisonderwijs
- voorheen in MR en 3 a jaar klassehulp
- Voorzitter MR
- vrijwilliger op scouting
- Wetenschappelijk onderzoeker in het speciaal basis- en voortgezet onderwijs

Vraag 5: Ander type basisschool, namelijk ...

- Alle (2x)
- alle po scholen
- bijzondere school
- Bso richting ikc
- Christelijke school (6x)
- combi boor rvko
- democratisch onderwijs

- Diverse scholen (2x)
- Gereformeerde basisschool
- gewoon basisonderwijs
- ik werk bij stichting voor openbaar onderwijs, met diverse type basisscholen
- Internationale school (2x)
- Katholiek en boor
- Katholieke school (3x)
- Kinderopvang (2x)
- Klassiek Katholiek
- neutraal bijzondere school
- normaal onderwijs (2x)
- onderwijsmuseum
- Op een sportvereniging
- openbaar christelijk
- Openbare basisschool (8x)
- Opvang
- PCBO
- Protestants basisschool
- protestants-christelijke school
- Reformatorische basisschool
- Reguliere basisschool (6x)
- rvko
- sbo (3x)
- SO
- So Cluster 4
- Speciaal basisonderwijs (3x)
- Tweetallig / Blijberg
- verschillende scholen
- weekend school
- weerbaarheidstraining

Vraag 5: Ander type middelbare school, namelijk ...

- alle
- alle vo scholen
- Analistenopleiding
- brugklas
- Daltonschool
- democratisch onderwijs
- diverse typen
- HBO (2x)
- het gaat niet om een school maar om kinderopvang
- hoger onderwijs
- kinderopvang (2x)
- Lyceum
- MBO (6x)
- onderwijsmuseum

- prive
- samenwerkingsverband passend onderwijs voor het voortgezet onderwijs
- veenoord kader
- Voortgezet speciaal onderwijs (praktijk en diplomagericht)

Vraag 6: Ander voordeel van maakonderwijs in basisonderwijs, namelijk ...

- al het bovenstaande, voor zover gedifferentieerd aangeboden. Het is niet voor alle leerlingen interessant bijvoorbeeld.
- Als maakonderwijs betekent minder tijd achter een beeldscherm maar met de handen maken dan lijkt me dat goed voor de brede ontwikkeling van kinderen
- basisschool is GEEN voorbereiding op een baan (wel op de toekomst), maken = leren
- belangrijk om niet alleen met hoofd, maar ook met handen bezig te zijn
- Beter om niet alleen met je hoofd bezig te zijn. Het moet een wisselwerking zijn tussen hoofd en handen
- Bevordert de creativiteit
- cognitieve ontwikkeling
- Creative vakken worden zelden nog gegeven op scholen. Op de meeste scholen ontbreekt hiervoor een lokaal en de spullen. Leerkrachten vinden het moeilijk deze lessen te geven. Maar creativiteit zorgt voor een beter werkend brein en heeft invloed op het lerend vermogen van kids/ tevens het probleemoplossend vermogen. Bij "maken" hoort ook ict en programmeren: dit zijn de competenties in de toekomst die je nodig hebt op te kunnen functioneren, maar ook om de wereld te begrijpen. Nu komt mijn dochter thuis met topo huiswerk om plaatsnamen van Europa uit haar hoofd te leren. Onzin: leer haar hoe ze middelen online en offline kan inzetten om de wereld te kunnen zien en te bereizen. Zo zijn er nog wel meer vakken die geschrapt kunnen worden om zo tijd te maken voor creatieve vakken wat tegenwoordig "maakonderwijs" heet. Bovendien is het huidige onderwijs veel te eenzijdig. Kids leren allemaal anders, je moet ze daarom verschillende vaardigheden en tools meegeven. Ook de drukke kids die nu vol pilletjes gestopt worden varen wel bij een ander onderwijs. Leerkrachten / scholen krijgen door huidige inspectie en toetscultuur maar weinig ruimte voor eigen inbreng. Dat is mijn reden waarom ik uit het onderwijs ben gestapt.
- creativiteit ontwikkeling
- de zelfredzaamheid van de kinderen verbetert hierdoor en ook voor de toekomst
- Dit heette volgens mij handarbeid. Essentieel in de ontwikkeling in het basisonderwijs.
- door praktijk met theorie te combineren zal dit bij sommige kinderen beter blijven hangen.
- draagt bij aan gevoel eigenwaarde van kinderen die handig zijn maar minder slim; interesse opwekken voor meer technische beroepen
- Draagt bij aan kritisch, participatief en toekomstgericht burgerschap
- Elk kind heeft andere talenten. Met verschillende vormen van onderwijs naast elkaar is de kans groter (dan nu) dat die er bij zoveel mogelijk kinderen uitkomen.
- er worden meer leerstijlen bediend dan wanneer er alleen leervakken zijn.
- Er zijn tal van kinderen voor wie deze manier van leren beter aansluit. Zij kunnen op deze wijze hun talenten ontdekken

- Er zijn veel kinderen/ mensen die beter zijn in het doen of maken van dingen dan in het theoretisch omgaan ermee. Het lijkt me goed als dit weer in het onderwijs terugkomt zodat het weer een actieve keus kan worden in het voortgezet onderwijs, in plaats van , zoals nu, dat het voor de kinderen die minder goed theoretisch leren , al enige mogelijkheid overblijft
- ervoor gaan en daarna oordelen
- Geef kinderen alsjeblieft een goede basis mee, het maakonderwijs leren ze vanzelf in het leven. Het is dramatisch hoe slecht kinderen taal en rekenen leren op school.
- Geeft kinderen meer keuze mogelijkheden bij het kiezen van een baan in de toekomst
- Geen idee wat het is
- goed voor creativiteit, motoriek, geeft aandacht aan andere talenten, hoort bij brede basisvorming
- goed voor de ontwikkeling van kinderen
- hand hoofd en hart balans
- handvaardigheid is essentieel voor ontwikkeling hersenen
- Handwerk vind ik goed, mogen ook 'ouderwetser' technieken zijn wat mij betreft
- helpt sommige kinderen: is visueel, ander soort uitdaging en 'actief' bezig wat voor sommigen rust geeft
- Het biedt kinderen die hier aanleg voor hebben vroeg een kans om hiermee kennis te maken
- Het brengt indien goed gegeven vaardigheden bij.
- het creëren sluit aan bij de ontwikkeling van een kind
- Het helpt bij het leren en ervaren van de wereld om je heen
- het helpt de technische vaardigheden van kinderen verder te ontwikkelen. Ze gaan gericht nadenken over oplossingsmogelijkheden van een probleem.
- Het hoort er bij. Het moet normaal worden dat je als kind de keuze hebt om met je handen je geld te gaan verdienen.
- Het is deels nuttig, maar modern onderwijs moet zich juist op die dingen richten, waar de mens nog echt een voorsprong heeft op de robot: creativiteit, musicaliteit, sportiviteit
- Het is een soort van praktijk, iets waar ik heel erg voor ben.
- het is een vorm van onderwijs die voor (sommige/vele?) kinderen voordelen biedt
- het is goed dat kinderen ook praktische vaardigheden leren op school en niet alleen theoretische kennis opdoen
- Het is goed kinderen duidelijk te maken dat er meer is dan Google/Internet
- Het is goed voor kinderen om praktisch en tastbaar te leren denken, in plaats van voornamelijk achter een (computer)scherf nuttig te zijn.
- het is must omdat informatica en robotica de toekomst gaan bepalen
- Het leert omgaan met tegenslagen
- Het leert praktisch denken en handelen. Het leert dingen doen. Iets gemaakt geeft zelfvertrouwen.
- Het leren combineren van kennis
- Het lijkt me leuk maar niet superbelangrijk. Ik zie liever dat mijn kinderen goed voorbereid worden voor het VWO.
- het moet toevoegen aan de kennis lessen niet ervan ten koste gaan

- Het moet vooral aansluiten bij de docent. Programmeren kan makkelijk met papier uitgelegd worden (het gaat dat de kinderen zie: <https://decorrespondent.nl/7401/deze-computerwetenschapper-doet-een-voorzet-voor-echt-programmeeronderwijs/2479501855545-8f84c45b>)
- het ontwikkelt een kant van kinderen die anders misschien onbenut blijft
- Het prikkelt een ander deel van de hersenen
- Het sluit beter aan bij de verschillende intelligenties van kinderen (meervoudige intelligentie)
- Het stimuleert het creatief denken
- het stimuleert creatief en innovatief denken
- Het stimuleert creativiteit en biedt de mogelijkheid aan kinderen zich via een andere weg te ontwikkelen
- het stimuleert creativiteit en ruim denken
- Het stimuleert studievaardigheden en kritisch denken. Bied kansen voor kinderen die minder goed uit de voeten kunnen met traditionele lesmethodes
- het verbreedt de visie van de kinderen en maakt VMBO opleiding minder minderwaardig (huidige norm lijkt wel VWO/HAVO, of je telt niet mee)
- Het wekt interesse op zodat er meer kinderen de technische richting op kunnen. Er is een groot tekort aan technisch personeel en de vraag blijft maar stijgen.
- Het zorgt dat je met meerdere zintuigen leert. Het zorgt dat bewegelijkere kinderen beter leren
- Ieder individu leert op eigen wijze, van praktisch tot theoretisch, dus mooi dat deze praktische mogelijkheid toegevoegd wordt.
- Ieder kind heeft andere talenten- kan het ontdekken
- Ik ben een enorm voorstander van maakonderwijs omdat "kunnen maken" een essentiële menselijke vaardigheid is
- Ik denk dat kinderen op jonge leeftijd ervaring op moeten doen op diverse gebieden zodat ze zelf kunnen uitzoeken wat ze leuk vinden om te doen.
- ik vind het belangrijk dat niet alles om het cognitieve gaat. Er zijn ook talenten in het maken en handelen en die vallen nu niet goed op
- Ik weet niet wat het inhoudt
- Ik weet niet wat het is
- in het algemeen is het nuttig als je iets simpelweg kunt maken, al is het een band plakken
- Is niet voor iedereen geschikt
- It help the children to explore new ideas around them, thus being helpful for the future
- Ja Het meer dan 30 jaar geleden dat ik op basisschool hielp.
- Je bent praktisch of theoretisch opgeleid, eerste is echt veel te weinig aandacht/waardering voor.
- kan bij kinderen interesse opwekken voor technische beroepen
- kind kan kijken of dit iets voor hem/haar is
- kinderen die het leren met het hoofd moeilijk vinden tijdig het alternatief vinden
- Kinderen die moeite hebben met leren kunnen mogelijk daarin uitblinken
- kinderen leren betere cognitieve vaardigheden aan
- kinderen leren hierdoor oplossingen zoeken voor dingen die ze nog niet kunnen
- kinderen leren inzicht te krijgen in probleem en daarna te handelen, zg 3 D denken en doen
- Kinderen moeten al zoveel laat ze eens kind zijn

- lastig antwoorden als ik de precieze inhoud van het maakonderwijs niet ken
- leren doe je niet alleen met je hoofd maar ook met hart & handen; het maakt onderwijs completer: dit biedt ook meer mogelijkheden voor kinderen die niet zo cognitief zijn ingesteld
- maakt ze verstandigere consumenten
- meer aandacht voor ambacht en techniek
- Mensen vinden het steeds belangrijker om hooggeschoold te zijn. Het belang van met je handen werken wordt vaak onderschat
- met je handen werken is ook leerzaam voor doorzetten, gevoel van succes, beelddenken. Ook voor hoogbegaafde kinderen erg belangrijk
- Niet mee bekend
- ontwikkelen van vaardigheden
- ook dit is iets wat je moet leren en bij voorkeur op jonge leeftijd
- ook kinderen die minder met taal en rekenen hebben kunnen daardoor met plezier naar school
- Op deze manier krijgen de kinderen meer plezier om naar school te gaan denk ik.
- praktijk onderdeel
- Sommigen kunnen beter met hun handen werken dan alleen maar droge stof tot zich nemen
- Stimuleert creativiteit en vindingrijkheid
- Stimuleert de creativiteit
- stimuleert fantasie en eigenheid
- Stimulering techniek
- Talent in dit soort beroepen komt boven drijven en kinderen komen nu ook met dit werk in aanraking
- technologie bepaalt vooruitgang, dus aanraking met technologie is belangrijk
- Vergroot betrokkenheid bij leren in bredere zin
- volledig nieuw voor mij, volgens wie? Wettelijk bepaald?
- Voor de kinderen die niet zo goed kunnen leren is dit een prima mogelijkheid om hun kwaliteiten ook te laten zien
- Wat is maakonderwijs? (4x)
- We moeten de keuze voor 'ambachten' meer stimuleren.
- WTF is maakonderwijs?
- zelfredzaamheid kinderen wordt beter
- Zolang het maar rekening houdt met individuele voorkeuren van kinderen

Vraag 7: Ander nadeel van maakonderwijs in basisonderwijs, namelijk ...

- Aansluiting met middelbare school?
- behoorlijke taakverzwaring voor leerkrachten
- bovenstaande omstandigheden zijn allemaal belangrijk om aan te voldoen om het tot een succes te maken
- budgetproblemen binnen de scholen
- Dan ook iets schrappen in het curriculum. kinderen moeten al teveel.
- De nadruk moet blijven liggen op klassiek onderwijs, automatiseren bijv. Door maakonderwijs wordt de focus hierop misschien minder.
- de structurele grondslag is bepalend voor de aandacht van de leerlingen.

- de vrije invulling kan ook tot kwaliteitsverschil leiden, afhankelijk van school/leraar
- Dit kan worden aangepast natuurlijk
- Dit zijn geen nadelen maar wel voorwaarden
- docenten en samenleving zijn sterk cognitief (talig) gericht
- Docenten krijgen nog meer op hun bordje
- een aanzienlijk deel van de kinderen op het basisonderwijs beschikt niet over de mogelijkheden/ het niveau om dit onderwijs aan te kunnen. ik verwacht ook dat de onderwijzers hier niet zomaar mee kunnen starten. Er is flink aanvullende scholing nodig om dit te starten en te onderhouden.
- een goede maakles heeft een goede voorbereiding nodig dit kost tijd, dus geld en dit is er te weinig of wordt ergens anders weggehaald.
- Er is nog geen duidelijkheid over het programma
- Er ontstaat onderscheid tussen creatieve en minder creatieve kinderen.
- Er wordt veel op scholen afgewenteld wat vroeger door maatschappelijke instituties als kerk of vereniging werd opgepakt. Daardoor goed kijken of scholen hiervoor voldoende capaciteit hebben of met hen bespreken wat er nodig is om dit aan het lespakket toe te voegen. Ook goed afwegen of dit meer prioriteit heeft dan andere vakken.
- feiten weten is ook belangrijk en wordt alleen maar belangrijker
- geen budget. Weinig steun van Gemeente bij de pilot Tweetalig in het algemeen
- Geen idee wat er bedoeld wordt met maakonderwijs
- Geen idee wat het betekent
- geen nadelen als we er vooraf voor zorgen dat mogelijk obstakels zijn weggenomen (bijv. leraren scholen in het 'maakonderwijs' etc)
- gegeven huidige faciliteiten vraagt dit om creativiteit en openheid van docenten om dit wat minder gestructureerd/ georganiseerd te geven (wij hadden vroeger bij handenarbeid 'kosteloos materiaal' waar we met oud papier, karton etc. en wat lijm/ verf allemaal mooie dingen maakten.
- Hebben leraren genoeg (technische) kennis
- het beschikbare budget laat altijd te wensen over
- het blijft bij het curriculum van de docent, dus hoeveel ruimte is er?
- het culturele nut voor de waarde van maken ontbreekt in de samenleving op het moment
- het feit dat er onvoldoende kennis, faciliteiten en lesmiddelen zijn is geen nadeel maar een tekortkoming; daar moet dus een inhaalslag worden gemaakt
- het kan zijn dat niet alle scholen de middelen hebben voor maakonderwijs - dat hangt af van wat precies gemaakt wordt
- Het lesprogramma is al vol genoeg
- Het onderwijs dient er wel voor te zorgen dat maakonderwijs gegeven kan worden en er zal geïnvesteerd moeten worden
- het zit nog niet in de opleiding van basisschoolleraars en bijscholing heeft enkel nut bij gemotiveerde vakdocenten.
- idem
- ieder individu leert op eigen wijze, van praktisch tot theoretisch, deze laatste categorie zal geen voordeel hebben van maakonderwijs.
- Ik neem aan dat de scholen, tegen die tijd, daar leerkrachten voor hebben en voldoende praktijk ruimte ik zie dus geen nadelen.
- Ik weet niet of maak onderwijs de toekomst is, er is steeds meer digitaal

- Ik weet niet of maak onderwijs voor alle kinderen is weggelegd, de interesse moet er wel zijn natuurlijk
- in begrijp niet goed waarom dit vak los wordt gekoppeld van het vak beeldende kunst- daar hoort het thuis
- Investering van printapparaten, aanschafprijs en afschrijvingen zijn hoog
- is dit relevant voor ALLE kinderen?
- je moet er natuurlijk voor zorgen als je iets wil dat het mogelijk wordt gemaakt. keuzes maken dus, niet bij voorbaat problemen zien
- kan extern ingehuurd worden
- kan het geld niet beter aan andere tekortkomen uitgegeven worden (bv salaris onderwijzer)?
- Kinderen knappen geheel af voor ze een studierichting moeten kiezen en gaan massaal voor software
- Kinderen kunnen moeite en daarna frustratie tonnen
- Kinderen moeten goed op de hoogte zijn van eventuele gevaren.
- kost veel tijd van de leerkracht. zou daar extern iemand voor moeten hebben
- kost waarschijnlijk meer voorbereiding en creativiteit van de leerkrachten. Dit is niet altijd aanwezig.
- leerkrachten hebben beperkt interesse en zijn zelf vaak niet handvaardig
- leerkrachten hebben niet genoeg vertrouwen in kinderen en in creativiteit
- leerkrachten krijgen het niet ingepast naast de bestaande zaken en taken
- leerkrachten op de basisschool moeten al een manusje van alles zijn iN te weinig tijd
- leerkrachten zijn verkeerd opgeleid
- Leerlingen leren op basisscholen de basis van de Nederlandse taal en rekenen onvoldoende, blijkt uit ieder onderzoek. Extra lessen in iets anders zorgen alleen maar voor minder lessen in taal en rekenen
- leerlingen maken kennis met iets totaal anders en blijken dat misschien wel leuk te vinden
- Leg op de basisschool de focus op de basis, goed taalonderwijs en rekenen. Een van mijn kinderen heeft nu een vreselijk ouderwetse juf en zijn resultaten schieten omhoog! De rest komt later wel.
- Leraren hebben het te druk.
- leraren hebben op het moment te weinig extra handen in de klas om dit te doen
- leren ze ook banden plakken, brood bakken, kleding verstellen, muziek maken enz. waarom nieuwe industriële verworvenheden
- Maakonderwijs lessen kosten tijd, dit moet dus ten koste gaan van bestaande basis lessen (taal/rekenen).
- maakonderwijs niet beperken tot heel specifieke technieken, maar de nodige (hand)vaardigheden bieden voor allerlei toepassingen
- Meer werkdruk voor leerkrachten / kosten
- minder aandacht aan lezen, schrijven, rekenen en goede omgangsvormen?
- Misschien worden kinderen eerder verleid om te gaan doen, ipv te denken.
- Moeten wel vakleraren voor komen, wie betaalt dat?
- Mogelijke veiligheidsrisico's die dit met zich meebrengt
- Niet alle kinderen hebben hier behoefte aan
- Niet elk kind wil/kan dit
- niet geschikt voor alle leerlingen/scholen
- niet iedereen staat erachter

- Niet mee bekend
- Noem het gewoon handarbeid, en ga verder met wat al decennia goed heeft gewerkt.
- Nog een extra taak voor de leerkrachten die al zwaar belast worden
- Nog meer werkdruk op de docenten
- Om vakdocenten in te huren zijn de kosten hoger
- Onderwijsbesturen faciliteren scholen onvoldoende bij vernieuwing is mijn ervaring met BOOR
- onveilig bij slechte begeleiding
- oppassen dat het ook uitdagend blijft voor intelligente leerlingen
- Probeer het 1e uit
- scholen moet leraren met de kennis hebben
- Voor aangekruiste opties geldt: Mogelijk. Dat kennis, ruimte en materiaal niet aanwezig zijn hoeft niet perse zo te zijn. Is wel een flinke investering als het aangeschaft moet worden.
- Voor alle antwoorden geldt: dat verschilt in mijn ogen per leerkracht en per school
- Voor bepaalde activiteiten zou meer intensieve begeleiding nodig zijn (vanwege risico's op ongelukken)
- Voor veel leerlingen (pubers) biedt deze vorm van onderwijs te weinig structuur
- vraagt wel extra faciliteiten om het onderwijs hierin goed vorm te geven
- Wat is maakonderwijs?
- Wat kost dat? Ze hebben nu al nauwelijks geld voor het reguliere onderwijs
- Wat voegt het toe? Is het wetenschappelijk bewezen dat dit goed is voor kinderen?
- Weer iets dat op het bordje vd leraar geschoven wordt. Ze moeten al zo veel. Weer een nieuwe mode?!?
- Werkdruk bij docenten
- werkdrukverhogend, omdat het ERBIJ komt, er gaat niets van het curriculum AF
- Zo lang leraren goed voorbereid zijn, en er naast het maken ook ruimte is voor kritisch nadenken (waarom iets maken), zie ik geen nadelen!
- zullen de basisscholen wel problemen mee hebben, ze hebben het al zo druk !(?)

Vraag 9: Toelichting op vraag: wat vindt uw kind van de lessen maakonderwijs?

- Brede school activiteit 3 d
- Gaat over technische Lego, na school. Ouders betalen. De persoon die dat geeft kan niet zo goed motiveren. Maar ze leren wel nieuwe technische structuren, bouwen, motortje etc
- Helaas blijven de opdrachten erg op elkaar lijken door de jaren heen. Groep 1 en 2 hadden dezelfde opdrachten. Hetzelfde gebeurd in groep 3 en 4. Wanneer dit verder uitgediept zou worden zou ik dit niet bezwaarlijk vinden, maar nu wordt het eerder saai. Daarbij zou ik het liever echt technisch zien en niet het aan elkaar plakken van maisfluffys;
- het gaat met name om opdrachten voor plus kids
- het is heel kind gericht. Hopelijk in de toekomst breed ingezet en niet alleen voor kinderen die betere cijfers halen.
- Het maakonderwijs is vaak onderdeel van een thema op school. Ouders/externen geven meestal het onderwijs. Kinderen houden er ook iets aan over (souvenir/wat ze hebben gemaakt). Dat maakt het interessant.
- Hij maakt dingen van oude materialen en gebruikt zijn fantasie

- iets creëren is zeer belangrijk voor de ontwikkeling in creativiteit van het kind.
- kinderen zijn enthousiast.
- Mijn kinderen vinden het leuk om dingen te maken en om met hun handen bezig te zijn
- mijn zoon vindt het wel leuk, maar de tijd die ze er voor hebben is beperkt tot hooguit een uur per week
- Net begonnen, dus nog geen echte mening over
- niet bevraagd, maar hoor hem niet klagen
- Past niet bij elk kind
- t wordt nu alleen als "extra" gegeven, naast de reguliere lessen. van mij mag t vaker
- They like creative activities currently offered from the school
- Voor een kind wat praktisch is ingesteld is het een fijne aanvulling

Vraag 11: Toelichting op vraag: wat vindt uw kind van de lessen programmeren?

- De leerkrachten hebben zelf nauwelijks kennis van programmeren en diegene die het oppakken hebben hier grote moeite mee. Er zijn hier ook geen speciaal opgeleide leerkrachten voor aanwezig. Kinderen weten veelal meer van eenvoudige programmeertalen (Scratch/C/C++) dan de leerkracht zelf
- De programmeren was onderdeel van een techniek thema. Een beetje te kort volgens mij.
- Erg enthousiaste jongen thuis!
- het is allemaal heel beperkt. thuis leer ik mijn zoon ook spelenderwijs programmeren, daar leert hij meer van.
- Ik heb hem er niet vaak over gehoord maar laatst zei hij een keer dat hij thuis iets met zijn scratch account wilde maken. Dus toch positief, het begint zijn interesse te krijgen.
- Is doen en geen huiswerk
- Mijn dochtertje van 4 leert de beginselen van het programmeren dmv de beebot (een robot bij). Ik vind programmeren wel een nuttige vaardigheid, het stimuleert logisch denken (oorzaak gevolg denken)
- mijn jongste heeft het gehad, maar was snel klaar, geen begeleiding door leerkracht. Graag vervolg hierop. de oudste heeft het nooit gehad.
- Mijn kind vindt ICT een van de leukste vakken
- Past niet bij elk kind
- veel interesse in programmeren
- Was wel tijdelijk!
- ze zit in groep 1 en daar spelen ze met een apparaat wat logisch denken bevordert en wat met programmeren te maken heeft.

Vraag 18: Waar mist u plekken in Rotterdam waar kinderen kunnen maken?

- Allerlei musea, zoals maritiem museum of het Rotterdams museum. Ik ben in oa Auckland en Sydney naar national galleries geweest en daar waren knutselplekken en tekenplekken, en een soort grote lego-ruimte (Auckland)
- bijv buurthuizen in Noord (Liskwartier en Oude Noorden)
- Blijdorp
- Buiten het "MAKEN" ZOU HET DENK IK OOK GOED ZIJN OM DINGEN UIT ELKAAR TE HALEN, juist HIERDOOR LEREN ZE MET GEREEDSCHAPPEN OM TE GAAN EN

zien ZE HOE DINGEN IN ELKAAR GEZET ZIJN. hierdoor KUNNEN ZE NA VERLOOP VAN TIJD BIJ HET maken VAN DINGEN EEN VERBINDING KIEZEN DIE ZE OOIIT UIT ELKAAR HEBBEN GEHAALD (CREATIEF DENKEN)

- Ceintuurbaan pand van Huub&Eef oude Opel garage. Prima plek voor allerlei maak zaken
- Centrum (3x)
- Charlois
- Crooswijk
- Deelgemeente Hoek van Holland
- Delfshaven (2x)
- Een idee: Centrum, Zuid, Noord zouden een groot oefenruimte moeten hebben voor kinderen vanaf groep 3 of 4.
- er is waarschijnlijk van alles, maar je weet niet precies waar of wat
- Er zijn weinig mogelijkheden voor pubers om zelfstandig aan de slag te gaan in makers spaces.
- Extra uren na school, bijvoorbeeld die aangeboden wordt door de school en bij de Buitenschoolse opvang zou fantastisch zijn. Prachtige invulling van de tijd die ze anders verdoen achter de iPad of al knutselend op de BSO. Laagdrempelig en betaalbaar is wel een voorwaarde. Voor kinderfeestjes ook super leuk, programmeren of een robot maken, daar moet je nu voor naar Delft.
- Feijenoord
- Geen idee (2x)
- Geen idee. Vroeger gingen we met de kinderen naar de ontdekhoek maar als ze ouder worden is dat minder interessant.
- gewoon speelveld om de hoek met bomen/stuiken en takken om mee te spelen
- Het gaat enerzijds om t waar, verdeel het over iedere wijk. En zorg dat er diversiteit is, ontdekken met natuurproducten, ontdekken met elektronica, etc.
- Het gaat niet zozeer om de locaties maar om de toegankelijkheid en kosten.
- Het moet gemakkelijk toegankelijk en in iedere wijk zijn
- Het moet laagdrempelig beschikbaar zijn, ook voor verjaardagsfeestjes. De ontdekhoek ging weg, maar waarheen? Speelderinis vinden kinderen altijd leuk en veel kinderen aangenaam verrast. Het moet gewoon overal in de wijken zitten.
- Het Oude Westen
- Hillegersberg (3x)
- Hillegersberg-Schiebroek. Mijn zoon is heel druk en ongeduldig, dus ik wil graag een plek waar wij niet zo lang tijd blijven afwachten om iets te doen. Ontdekhoek was een keer genoeg om nooit meer terug wil gaan (ruimte te klein)
- Hillegersberg/Schiebroek. De ontdekhoek is altijd stampvol
- HOEK VAN HOLLAND
- Hoogvliet
- IJsselmonde
- ik heb het nog nooit ergens gezien. Behalve in de zomervakantie dan. Het zou misschien in wijkgebouwen kunnen. Handarbeid lokalen
- Ik mis een plek waar meer 'vrij' gemaakt kan worden, met verschillende materialen
- Ik mis niet zozeer een plek als wel aandacht voor het ambachtelijke/technische maken. Er is veel meer aandacht voor vrij en conceptueel (ook belangrijk).
- Ik zou in Charlois niks weten te vinden

- In Crooswijk, Kralingen, Oude Noorden is geen aanbod. De Ontdekhoek is duur en heeft al jaren hetzelfde aanbod. Kinderen kunnen er ook niets maken - alleen wat dingen uitproberen.
- In de buurt en ruime opzet
- in de directe buurt. mag ook tijdelijk zijn zoals rondreizend circus
- In de wijk oosterflank In het gebouw De evenaar, gedeeltelijk bejaardenthuis is een goede locatie. Aangezien er in de buurt heel weinig te doen is voor jonge kinderen.
- In een buurthuis. Maar die zijn er niet meer. Anders bv Ahoy. Bedrijven kunnen dan kinderen motiveren in techniek.
- In het centrum (3x)
- In Hoogvliet
- In iedere wijk zou het moeten zijn. Wat er is is vooral voor kleinere kinderen. Er zou ook iets voor groep 7/8 en voor onderbouw middelbare school moeten zijn.
- In Kralingen
- In Overschie is niets. Musica betrekken, levenslust, schiewijk. Promoten bij Bimbola, hebben mooie lokalen in de Leeflang. De CJV Soos zou hier ook aandacht aan kunnen besteden. Speeldernis alleen bij mooi weer want buiten.
- In Prinsenland/Alexanderpolder
- In Rotterdam Zuidwijk heb he volgens mij geen plekken en als die er zijn dan zijn ze niet goed zichtbaar
- Je moet er altijd voor naar achterstandswijken/centrum. Daar kom ik liever niet. Bij voorkeur op locaties in Rotterdam-Oost (Prins Alexander) waar gratis geparkeerd kan worden.
- kop van zuid
- Kralingen (3x)
- Leren programmeren in de Bibliotheek of gewoon als naschoolse activiteit?
- Leukste voorzieningen (in de belangstelling van kinderen) zijn vaak particulier. Locaties spreken dan voor zich.
- Lombardijen
- Maakt niet veel uit
- meer mogelijkheden in de huizen van de wijk
- Mijn kind is 5, maakt de hele dag
- Natuur
- Noord
- Noord- schiebroek-overschie
- Ondanks dat mijn 2 dochters, nu 12 en 15, door mij, zeer technische Pappa, altijd overal bij betrokken waren, blijkt dat ze als meisjes toch anders denken. De technasium-dochter vraagt wel veel maar is niet van plan om de "maak" kant uit te gaan. Ze vindt de onderzoek kant het leukst.
- Oost
- Oost Rotterdam
- Op dit moment kan ik alleen Villa Zebra en de ontdekhoek bedenken. Ik mis vooral wat aan de kant van Overschie.
- Op katendrecht
- Op zuid is er bij mij weten geen plek waar kinderen kunnen "maken"
- Over het algemeen weinig aanwezig. Je moet er vaak langer voor reizen of de auto pakken.

- Overall, vooral betere reclame zodat het makkelijker te vinden is.
- Overschie en omgeving
- Overschie mist een plek waar dit kan. Dit zou kunnen in de leegstaande Leeflanschool park16hoven overschie schiebroek
- Pendrecht
- Plekken waar mensen bij elkaar kunnen komen.
- Plekken zijn er beperkt en dan hooguit voor de beginnende basisschoolleeftijd...Vanaf 10 jaar is er niets meer te doen voor een slim kind. En dan let ik niet op locaties, wij spelen wel taxi. In delft is er het Science centre in de Mijnbouwstraat. Daar zijn we wel vaak naartoe geweest, evenals de sterrenwacht in Dordrecht. Dat soort dingen heb je niet in Rotterdam. Wij konden er komen omdat we over een auto beschikken en het dan gewoon opzoeken.
- Rotterdam Centrum Hofbogen
- Rotterdam Feijenoord
- rotterdam moord, liskwartier. Het is vaak te algemeen, chaotisch. Mijn kinderen hebben geen zin in haastig knutselen, en drukke plekken. Ik als begeleidende ouder ook niet. Wij hebben zelf werkplaats gemaakt om zelf te gaan freubelen.
- Rotterdam Zuid
- Rozenburg
- Schiebroek
- Schiebroek/Hillegersberg
- scholen, vaklokalen worden steeds meer wegbezuinigd omdat deze 'duur' zijn.
- Spangen
- vooral in de natuur/parkjes zelf
- Wijkcentrum - bibliotheek dependance.
- Zuid

Vraag 21: Overige opmerkingen

- Aangezien ik weinig tot niet in contact kom met onderwijs heb ik hier geen mening over.
- Alles staat of valt met goede begeleiding. En niet verwachten dat het bij iedereen aansluit.
- Als er doorstroming plaats vindt, hoeft geen buitenlandse krachten te werven
- Als kinderen graag dingen maken blijkt dat al snel. Je moet het niet opdringen als kinderen er niets aan vinden, vooral niet op Havo/VWO Ik had zelf een grote hekel aan handenarbeid! Dat geklooi met hout en staal, vreselijk! Maar ik hield trouwens wel van handwerken. Valt dat ook onder maakonderwijs? Het is jammer dat daar weinig aandacht meer voor is. Mijn zoon houdt wel erg van houtbewerking en dat kan hij ook bij zijn vak kunst doen. Nog meer van dat soort vakken lijkt me niet goed. Gaat ten koste van de andere vakken.
- Als Product Designer met 20 jaar internationale ervaring verwacht ik dat productie in de EU weer gaat groeien. Goedkope massaproductie blijft gedeeltelijk in Azië, maar meer klant specifieke productie zal hier plaats (gaan) vinden. Dit komt omdat robotisering steeds goedkoper wordt, en robots zijn goedkoper dan mensen, waar ook ter wereld. Hiervoor is hogere kennis op automatisering gebied essentieel ! Robots zullen werk flexibeler in de EU gaan doen, waardoor hier meer (hoger geschoold) werk ontstaat, en in Azië minder (lager geschoold) ...

- Alvorens hiermee te beginnen, eerst de docenten en andere betrokkenen raadplegen. Er moet voldoende ruimte en geld zijn, anders is het gedoemd te mislukken.
- Basisscholen richten zich over het algemeen te veel op een bepaalde leerstijl: het aanleren van cognitieve vaardigheden. terwijl juist een heel groot gedeelte van de kinderen op de basisschool een veel meer praktische leerstijl heeft. Ook op het VMBO BB en KB is er nog een te grote nadruk op het leren ipv het doen.
- belangrijk om hier aandacht aan te besteden.
- Ben er niet bekend mee maar klinkt goed meer doen niet enkel denken
- Beter leren rekenen, meer mannelijke leerkrachten lijkt mij heel er belangrijk, bij nader inzien zou dit misschien door 'maakonderwijs' kunnen worden gestimuleerd
- Bij deze enquête was het handig geweest om toe te lichten wat maakonderwijs inhoudt. Ik heb er nog nooit van gehoord en weet niet wat het is.
- breng maakonderwijs onder bij (specialistische) mensen met voldoende creativiteit, vaardigheid en inzicht en niet als een extra bij 'gewone' leerkrachten
- Combineren met bewustwording toekomst en kiezen van een baan. Niet kletsen dat je kinderen daar niet mee lastig moet vallen. We 'vallen kinderen met van alles en nog wat lastig', ook met milieu en plastic soep in de zee, waarom dan niet met je toekomst en je werk?
- dat dit een gelukt project kan zijn als het ook daadwerkelijk wordt opgezet vanuit een samenwerking met leerlingen. niet iets dat als leuk (en vaak duur!) nieuwtje door alleen volwassenen wordt geïmplementeerd.
- Dat het heel belangrijk is voor de ontwikkeling van het kind.
- dat ik dit initiatief heel positief vind. Mensen die zelf dingen kunnen "maken" zijn belangrijk in de maatschappij en het is goed voor de zelfredzaamheid.
- De bij nadelen genoemde argumenten zijn allen te overwinnen als er voldoende middelen beschikbaar gesteld worden.
- De focus zou mijns inziens moeten liggen op bewustwording van kansen op de arbeidsmarkt binnen de maakindustrie.
- De maakvakken kunnen geïntegreerd worden in andere vakken, of andersom. Het is een verrijking van je leven als je goed dingen kunt maken. Ik ben blij dat ik er goed in ben.
- De waardering voor werken met je handen (vakonderwijs) is in Nederland helaas gering. Het wordt nog steeds het meest gewaardeerd als je goed (met je hoofd) kunt leren en als je zo richting hoger onderwijs beweegt. Het introduceren van nieuwe vakken als maakonderwijs en Wetenschap en techniek zijn wat dat betreft goede stappen op weg naar een bredere opvatting voor het onderwijs... vooral omdat het de nieuwe mogelijkheden biedt om te leren leren: samenwerkend, onderzoekend en ontwerpend...met hoofd, handen en hart. De focus op cognitieve vaardigheden, taal & rekenen en de jacht op citoscores maakt wel dat naar mij gevoel het aanbod van de basisschool en het repertoire van de basisschoolleerkracht mbt. de een brede culturele basisvorming dat laatste jaren wat beperkter is geworden... Creativiteit, ontdekken, onderzoeken, maken, dans, theater en muziek worden wegbezuinigd en/of uitbested. Ook daar biedt de introductie van deze nieuwe vakken aanknopingspunten
- Denk dat het vervolg onderwijs handiger en doeltreffender met het onderwerp raad weet

- Denk out of the box. Kinderen zijn creatiever dan je denkt, zeker als je ze de vrijheid geeft om hun eigen ding te doen. En wat voor de ene 8 jarige te moeilijk is om te uit te voeren, is voor de andere 8 jarige weer te makkelijk. Zorg dat kinderen het "maken" net zo complex kunnen en mogen maken als ze zelf aankunnen en daag ze hierin uit. Maar geef ze ook de middelen hiervoor. Anders heeft dit hele project geen enkele zin.
- Deze enquête gaat voorbij aan mbo scholen zoals (hmc)
- Dit onderwerp is compleet nieuw voor mij. Nooit van gehoord, nooit in verdiept.
- Dit soort vakken wordt wegbezuinigd, er zou geld moeten zijn voor een docent handvaardigheid voor dit soort lessen
- dit vergt echt een heel ander soort leerkracht en dat is dus een grote uitdaging
- Dit zijn hypes. Er is geen wetenschappelijk bewijs dat het zin heeft. We denken dat wellicht maar dat is geen reden om het te gaan doen
- Doen! En ook leren programmeren. En leren hoe dingen te maken van afval. En dus niks weg te gooien.
- Een belangrijk onderwerp, maar wij hebben creatieve en avontuurlijke kinderen die thuis en rondom huis, in de buurt voldoende hun maak- behoeften kwijt kunnen (klussen, hutten bouwen, knutselen, timmeren aan vloten boomhutten...)
- Een goede balans tussen 'maakvakken' en 'kennisvakken' is noodzakelijk en zal ook per kind verschillend zijn. Het ene kind vindt de uitdaging in het vergaren van kennis en het andere in het met de handen creëren. Het is aan de scholen en leerkrachten met de benodigde assistentie om daar een goede aanpak voor te vinden. Het is naar mijn mening belangrijk dat elk kind zijn of haar talent(en) zo goed mogelijk kan ontwikkelen. Niet elk kind hoeft naar de havo of vwo. Een kind dat met de handen wil werken is net zo belangrijk.
- een juist programma bieden lijkt mij een hele opgave. Wat wordt aangeboden en wat niet?
- En moet meer aansluiting worden gezocht met het bedrijfsleven. Wij (Compass Infrastructuur Nederland - www.compass.nl) zijn daar actief in, maar zien dat scholen niet goed weten hoe bedrijven te bereiken.
- Er is nog een doorlopende leerlijn of uitwisseling dat zou gewenst zijn. Voortgezet onderwijs moet verder bouwen aan wat er is gedaan op de basisschool
- Er wordt bij ieder maatschappelijk probleem geroepen dat het onderwijs daar aandacht aan moet besteden. Je kunt niet steeds meer op het bordje van de scholen leggen. Er moeten dus ook keuzes worden gemaakt. Aandacht voor het maakonderwijs betekent dus ook minder aandacht voor andere dingen en dan bedoel ik natuurlijk niet taal en rekenen.
- er zijn maar weinig kinderen die vuile handen willen hebben. en het onderwijs is al niet te betalen voor sommige gezinnen
- Er zijn ook 50-plussers die dit onderwijs interessant vinden voor zichzelf, maar die geen duizenden euro 's te spenderen hebben. Ik breek een lans voor een kleinschalig proefproject voor die groep!
- erg belangrijk dat kinderen weer wat creatiever worden met hun handen, met een smartphone kunnen ze alles maar als ze een leuke band hebben met hun fiets dan weten ze niet wat te doen.
- Fijn als er een soort programma aangeboden kan worden Rotterdambreed waarbij je als school lessen kan bestellen voor jouw school. En een les houdt dan in: een les incl. iemand die verstand van heeft van hetgeen gemaakt wordt en voorziet in materiaal en gereedschap

- Ga vooral vernieuwen terwijl om niets kinderen naar huis gestuurd worden omdat de leerkracht ziek de leerkracht naar een cursus moet of omdat de leerkracht iets anders moet doen. Kom op zeg. Eerst zorgen dat de basis voldoende gewaarborgd is.
- Geef elke kind twee keer per jaar een halve dag een workshop waar ze heen kunnen. Via school misschien het handigst en stel dit ook verplicht per school
- Geef kinderen voornamelijk een goede basis, voordat wij ons door elke "hippe" nieuwheid laten verleiden
- Geen idee wat het is of inhoud, als 'aanstaande basisschool moeder'
- Gewoon goed idee om ze ook wat met de handen te laten doen. Komt altijd van pas later. En creativiteit stimuleren is ook prima.
- gewoon weer handenarbeid op school, maar nu voor jongens èn meisjes
- goed dat het verplicht wordt op de scholen
- Goed initiatief dit meer aandacht te geven
- Goed initiatief, maar zorg ervoor dat kinderen op de middelbare school niet nog meer uren op school moeten doorbrengen en nog meer huiswerk krijgen. De balans school-vrije tijd is nu al soms ver te zoeken
- goed plan zou wel fijn zijn als er in elke wijk plek zou zijn voor zoiets
- Heeft u voor mij een link waar ik hier meer over kan vinden? Ik ga uiteraard ook zelf zoeken...maar toch (^_^)
- Heel belangrijk dat kinderen leren maken. ze kunnen niet allemaal manager worden. Kinderen moeten trots gemaakt worden op beroepen waar ze met hun handen kunnen werken. Ambachtslieden moeten weer HIP worden.
- Heel belangrijk voor ontwikkeling onze kinderen en toekomst bedrijfsleven.
- Heel goed initiatief maar niet tijdens schooltijd.
- Heel goed voor scholen waarvan het merendeel van de kinderen later op LBO niveau terechtkomt maar niet zo zinnig voor toekomstige VWO'ers (en helaas, dat is per school op basis van het niveau van de ouders heel goed te voorspellen).
- Het 'maak onderwijs' zou vooral gericht moeten zijn op de 'doeners' onder de kinderen (i.t.t. de studieballen) die ontmoedigd worden door het overstelpende aanbod van theoretische vakken.
- Het CBK heeft ruime ervaring met het werken op de manier van Reggio Emilia. Omdat dit een mengvorm is van kunst en wetenschap is het extra interessant. Er is hierover ook veel theoretische kennis in Nederland.
- het heeft helemaal geen raakvlakken met mijn situatie, dus niet relevant.
- Het hoort bij het dagelijks leven. Logisch dat kinderen hierop worden voorbereid.
- Het idee van maakonderwijs is leuk, nu nog in de praktijk kijken of dat lukt.
- Het is belangrijk goede docenten hiervoor aan te nemen, gezien veiligheid maar ook de ontwikkeling en stimulering van kinderen. Technieken worden gebruikt om iets te maken, techniek is makkelijk te leren maar dus slechts een middel. Dit moeten docenten begrijpen en inzien, omdat het anders een vlakke en onstimulerende uitwerking kan hebben. Leer kinderen echt vrij denken, soms is een printer nodig om de uitwerking te maken, soms slechts breinaalden ofzo.
- het is een goede zaak dat er maakonderwijs komt, alleen moet het wel interessant worden gemaakt door de banen die er later in de techniek beschikbaar zijn beter te belonen en niet als derderangs personeel, als dit niet gelijk getrokken wordt met bijv. Havo niveau banen dan zal er weinig interesse voor zijn om een technisch beroep te kiezen.

- Het is een hele creatieve manier van leren omgaan met verschillende materialen en laat het kind zich trots voelen en stimuleert tot wellicht willen verbeteren van een volgend product
- het is geheel nieuw voor mij dat in 2020 maakonderwijs moet worden gegeven. Ik heb geen idee wat hier onder wordt verstaan en wat de doelstelling is. Het wordt ook geheel niet toegelicht in de vragenlijst. Vandaar veel antwoorden met "weet niet" beantwoord. Suggestie: aub een volgend onderzoek inleiden met wat context, zodat ik meer informatie over het onderwerp.
- Het is goed als alle kinderen kennis maken met techniek, maar uiteindelijk zal niet iedereen er warm voor lopen. Daarom denk ik dat na-schoolse extra tijd voor maakonderwijs kan helpen. Het is misschien wel een goed idee als de scholen het maakonderwijs dus deels in het lesprogramma opnemen en deels (voor de echt geïnteresseerde kinderen) na schooltijd organiseert. Dat kan eventueel centraal per wijk/deelgemeente.
- Het is goed dat er, onder andere vanuit de overheid, aandacht voor dit onderwerp is. Zeker voor een stad als Rotterdam is het van groot belang.
- Het is goed dat kinderen al doende leren. Dat bereidt ze voor op de toekomst en dus ook werk. En het zal motiverend zijn om niet alleen maar in een boek te snuffelen of theorie aan te horen maar ook echt bezig te zijn. Maar hoe vroeger je er mee start, hoe meer men al op jonge leeftijd richting een bepaalde baan gestuurd kan worden. Is dat wenselijk? Dat kan men zich afvragen. Een kind moet zich breed kunnen ontwikkelen alvorens een werkrichting te gaan kiezen.
- Het is goed om hier aandacht aan te besteden, dat gebeurt nog veel te weinig. Aan de andere kant is het ook zo dat niet alle kinderen dit even interessant vinden, of er talent in hebben. Ik zie het meer als een mogelijkheid om de kinderen die hier wel iets mee kunnen en willen op tijd kennis mee te laten maken. Het moet dan ook wel professioneel/door een beroepskracht aangeboden worden. Niet weer iets erbij voor docenten die een heel ander vak geven.
- Het is goed om maak onderwijs aan te bieden op de basisschool maar de kinderen hebben het al druk en moeten al veel doen in een beperkt aantal uren, daarbij moet het ook gefaciliteerd worden zoals de juiste gereedschap aanschaffen, voldoende vakkennis bij de leerkrachten en er moet voldoende ruimte zijn.
- Het is heel belangrijk om kinderen deze vaardigheden te leren. Tevens is het van groot belang voor kinderen met een beperking.
- het is heel bijzonder dat er zoveel overtuigend bewijs is dat 'doen', maken essentieel in het leren is en dat er zo weinig sturing vanuit de overheid op gegeven wordt. In tegendeel, door het accent op rekenen en taal drukt het, het maken/doen weg uit het formele onderwijs.
- het is heel goed, maar een kind moet er qua intelligentie wel mee om kunnen gaan. Mijn zoon doet het erg goed, doet 3 extra eindexamenvakken voor examen technasium volgens volgens jaar. We zien echter dat voor veel leerlingen die alles net halen, dit ruimschoots te veel is. Kinderen die het aan kunnen moeten uitgedaagd kunnen worden. Bij verveling zoals mijn zoon op de basisschool ondervond moet e er zelf dingen bij gaan zoeken en daar moet je tijd en geld voor hebben. Wij hebben dat gedaan, maar dat is niet standaard natuurlijk. Een plusklas op de basisschool helpt al iets, maar dat was niet genoeg. Technasiumonderwijs met extra wiskunde en trajecten bij de TU delft zijn dat nu wel....

- Het is heel nuttig kinderen ook vaardigheden met hun handen aan te leren maar dit zou als uitbreiding op het huidige lesaanbod moeten worden aangeboden zodat de kwaliteit van het huidige lespakket op peil blijft. Dit is nu ten opzichte van een jaar of twintig geleden al te veel achteruit gegaan. Bijna niemand tot en met HBO niveau aan toe is nog in staat correct Nederlands te schrijven.
- Het is jammer dat er niet gespecificeerd wordt wat maakonderwijs precies inhoud.
- Het is me niet duidelijk wat u met maakonderwijs bedoeld. Als mijn kinderen een knutselwerkje maken op de BSO, is dat volgens u dan ook maakonderwijs? Als werkgever in de software ontwikkeling, in Rotterdam, valt mij op dat afgestudeerde HBO informatici nauwelijks kennis van wiskunde hebben. Een gemiddelde vinden ze al moeilijk zat. Ik zie liever dat u daar iets aan doet dan kinderen helpen fröbelen met een 3d printer.
- Het is op zich prima dat kinderen vroeg te maken krijgen met het zich uiten door dingen te maken /te doen. Waar ik een maar voor heb is dat op dit moment de aansluitingen niet kloppen bij een vervolgonderwijs. Of dat nu PO-VO is of VO-HBO/WO. Dus bij het concept maakonderwijs binnen PO moet VO ook beginnen met het nadenken over een vervolgproces
- het is voor mij nog weinig concreet.
- het kan voor deelnemers heel bevredigend zijn een min of meer tastbaar resultaat over te houden aan een leerproces. het doel zal wellicht ook vaak duidelijker zijn.
- Het lijkt mij goed om kinderen vroeg veel vaardigheden bij te brengen. De keuze voor vervolgonderwijs is dan misschien makkelijker te maken. Mijn kinderen waren niet voldoende voorbereid veel 'verkeerde' keuzes gemaakt en daardoor jaren verloren...
- Het maakonderwijs lijkt mij heel leuk voor kinderen, maar mijn dochter is pas 5 en zoontje is 3. Ik heb geen idee of het op haar school wordt gegeven. Maar ik hoop het van harte!
- Het maakonderwijs moet wel een breed aanbod hebben, dus voor elke leerling aantrekkelijk zijn.
- Het mag geen hoofddoel worden van het onderwijs. Het zou wenselijk zijn dat bijv. gepensioneerde ouderen, die kennis van een vak hebben, dit onderwijs geven. Zingeving voor de ouderen, overdracht van een ervaringsdeskundige, leuk voor de kinderen. Leerkracht krijgt hiermee meer 'vrije tijd' voor het uitvoeren van administratieve taken tijdens werktijd. Investering in materiaal en gereedschap zou een samenwerking kunnen zijn met bedrijven in de omgeving waardoor opleiding (op de basisschool) al geconnecteerd wordt met de maatschappij.
- het mag niet ten kostte gaan aan cruciale (basis) onderwijs van de kinderen
- Het schoolsysteem past niet meer bij deze tijd. Verandering is cruciaal, goede balans tussen algemene kennis en toepasbare vaardigheden lijkt mij uiterst belangrijk!
- Het zou goed zijn om voor dit soort onderwijs vakkrachten aan te trekken uit het bedrijfsleven.
- Het zou in een levenlangleren-samenleving voor iedereen toegankelijk moeten zijn, in moderne jobcenters, mensen worden ouder, werken steeds langer, moeten steeds vaker van beroep wisselen
- Het zou interessant zijn om maak onderwijs niet als apart thema op te pikken maar te integreren als verlengstuk of uitwerking in bestaande curriculum
- Het zou voor kinderen fantastisch zijn dmv maakonderwijs kennis en vaardigheden te ontwikkelen bij kinderen. Voor kinderen die graag doen zou het zeker een meerwaarde hebben.

- ik begrijp niet goed waarom dit "maak onderwijs" wordt los gekoppeld van het vak "beeldende vorming" waar het gewoon bij hoort. Dit is een onderdeel van beeldhouwen/ ruimtelijk werken alleen met nieuwe gereedschappen zoals lasercutters. Versterk de kunstvakdocent op de basisschool of laat super leuke en goede kunstlessen geven op basisscholen maar denk niet met een mode term opeens "het ei" te hebben gevonden. Het technische element wordt er uit gelicht om anders te lijken maar zo zou je ook "zelf verf maken" als chemische les kunnen zien. Terwijl dat gewoon bij t vak schilderen thuis hoort. Vaak gaat t ten koste van wat er al is, op een school, of in een wijk, Uiteindelijk valt of staat zo'n project toch weer of je een goede docent op het project zet of niet.
- Ik ben als vrijwilliger actief in het maakonderwijs in het brede school programma van de school van mijn dochter. Ik vind dit een leuke en belangrijke activiteit en ben mij aan het oriënteren wat ik hierin nog meer kan betekenen. Ik zou hier graag met iemand van de gemeentelijke afdeling onderwijs over willen praten. Vriendelijke groet, Marijke Zwanenburg
- Ik ben architect (TU delft) en zou graag meer onderwijs willen geven. Maar heb problemen met het verkrijgen van de juiste papieren. Ik wil niet weer 4 jaar naar school hiervoor. Een passend opleidingsprogramma voor mij als ervaren ontwerper, moeder en lesgever zou heel wenselijk zijn.
- Ik denk dat de ouders moeten altijd bij betrokken op basisschool waar hun kinderen zitten. Er is altijd wisselwerking ouders en leerkrachten.
- Ik denk dat er minder kinderen zullen uitvallen uit het onderwijs. Niet iedereen is een studiebol. En ik denk dat het goed zou zijn wanneer de maak-economie van de toekomst echt een plek krijgt in het onderwijs. Ik denk aan de overgang naar een circulaire economie, waarbij we de maak-industrie hard nodig hebben. Dat is goed voor de werkgelegenheid. Denk aan de Rotterdamse haven bijvoorbeeld. We voeren veel ruwe grondstoffen door. Maar straks kan de haven ook een plek worden waar afvalmaterialen klaargemaakt worden voor hergebruik.
- Ik denk dat het heel erg belangrijk is om eerst wetenschappelijk aan te tonen dat dit nuttig is anders is het weer iets wat 'moet' op de basisschool. Als je als nieuwe ouder (met ondervinding) op een school komt denk je alleen maar wat "moet" er veel. De leerkrachten moeten veel, de ouders moeten veel, de kinderen moeten veel. Er is amper tijd om alles rustig te laten bezinken en te kijken hoe kinderen zichzelf ontwikkelen. Want heel veel leren ze gewoon uit zichzelf. Rust, aandacht en structuur daar geloof ik in.
- Ik heb de term echt nog nooit gehoord. Supervraag dit.
- Ik heb geen idee wat u met maakonderwijs bedoeld.
- Ik heb geen kinderen!
- ik heb hier nooit eerder van gehoord
- Ik juich het toe. Niet alle kinderen hoeven aan de kenniseconomie mee te doen. Ambachten blijven ook belangrijk.
- Ik kan tien onderwerpen bedenken die even belangrijk, zo niet belangrijker zijn. Snap niet waarom deze zoveel aandacht krijgt.
- Ik vind dat ik een hele creatieve zoon heb, hij heeft echte niet gekozen voor het vak tekenen omdat de lerares hem minder aan sprak. Ik vind het erg jammer dat hij dit nu niet meer inzet. Visuele media, social media, films maken, websites. Dat zouden allemaal interessante vakken kunnen zijn.

- Ik vind het een zeer belangrijk onderwerp. Ik merk dat een deel van de huidige beroepsbevolking onvoldoende in staat is om de huidige ontwikkelingen in de maatschappij te kunnen volgen / bijhouden (digitalisering, meer op competenties gericht, zoals samenwerken / creativiteit / flexibiliteit). De competenties die nodig zijn in de huidige arbeidsmarkt zijn onvoldoende ontwikkeld. Hier hoort ook bij het bewustzijn dat een leven lang leren een must is.
- Ik vind het belangrijk dat kinderen in aanraking komen met techniek en dingen maken. Het bevordert handvaardigheid die in meerdere beroepen van pas kunnen komen. Een tandarts zonder handvaardigheid zou ook nergens zijn. Handvaardigheid is ook een kwestie van het beheersen van de motoriek van het lichaam. Uiteraard is dat niet voor iedereen weggelegd, maar momenteel komen er te weinig kinderen met handvaardigheid in aanraking. Dit maakt ook dat er bijvoorbeeld weinig voor technische richtingen wordt gekozen.
- Ik vind het goed dat kinderen voorbereid worden op hun toekomst en dus hun baan. Maar laat kinderen vooral ook nog kind zijn. Laat ze zelf ontdekken ipv dat wij ze thuis en op school al een richting in willen duwen. Of te wel, begin niet te vroeg met alles.
- ik vind het heel erg goed dat jonge mensen leren om dingen te maken .ik hoop dat mensen dan ook minder weg gooien .En tot slot zonder "handarbeiders" ligt onze leefstijl plat
- Ik vind onderwijs over techniek belangrijker dan alleen maakonderwijs
- Ik vind zeer belangrijk dat dit onderdeel van de toekomst vroegtijdig zal worden aangeboden aan de kinderen. Gezien de ontwikkelingen / transities in de Rotterdamse (onze) haven is het noodzakelijk om kennis te maken met de maak economie. Zorg dragen voor kennis en kunde in een vroeg stadium.
- ik weet niet wat maakonderwijs is. Het was wenselijk al dit was toegelicht. Mijn kind gaat overigens pas sinds 2 weken naar de basisschool, dus wellicht ben ik daarom niet goed op de hoogte.
- Ik wist niet eens dat het bestaat. Ik lees er in deze enquête voor het allereerst over.
- In hoeverre duurzaamheid en circulaire economie mee wordt genomen.
- In mijn ervaring wordt het maakonderwijs gegeven door externen. Bij ons op school is dat nu op vrijwillige basis en onbetaald, maar als het onderdeel moet gaan uitmaken van een lesprogramma vanaf 2020, lijkt dat niet realistisch voor elke school. Komt er dan ook budget voor, want hiervoor worden leraren op de basisschool voor zover mij bekend niet opgeleid.
- Integreer mAAkonderwijs in de wijk, benut wijkgerichte makerspaces en verbindt zodoende school, straat en thuis. Dit stimuleert tevens de ouder betrokkenheid en maakt de cirkel van zorg, welzijn en onderwijs rond(er)
- Is het niet afhankelijk van het kind of dit wel of niet van waarde is?
- Is hier vraag naar van kinderen? Veranderen om te veranderen kost alleen maar geld.
- It would be really innovative to give the children the possibility to explore more creative area. also adults should be involved.
- Jammer dat we het ergens dat oude handenarbeid hebben weggegooid
- Je kan nooit voor een dubbeltje op de eerste rang zitten, er zal dus ook financiële ondersteuning moeten zijn. Te besteden aan vakleerkrachten, scholing teamleden en materialen. Dit kan niet gewoon erbij uit het reguliere budget.

- je moet er vroeg mee beginnen, maar niet alleen met de leerlingen, juist de leraren/docenten moeten hiervoor al tijdens hun opleiding (PABO e.d.) mee bekend worden gemaakt.
- Kennis en bekwaamheid in maken is essentieel voor toekomstige burgers, zeker in een stad als Rotterdam. We kunnen daar binnen de opvoeding van kinderen niet vroeg genoeg mee beginnen. Er zijn (culturele) instellingen in Rotterdam die hierover kennis hebben en een sterk inhoudelijke bijdrage kunnen leveren. Kijk naar de Bouwkeet, Lab 010 en Het Nieuwe Instituut.
- Knutselles...lijkt mij vooral in de eerste basisklassen van essentieel belang.
- krijgen scholen extra budget hiervoor? en komt er dan een vakdocent?
- Laat het aub niet weer zo'n goedbedoelde wijziging in het onderwijs zijn die na 3 jaar geflopt en al wordt teruggedraaid omdat er niet genoeg of op de juiste wijze in is geïnvesteerd.
- Leren programmeren lijkt mij een goede zaak
- Let op per kind. het ene maakt graag het andere leert liever met hoofd. stimuleer het benodigde maar overdrijf niet als het andere een kind beter ligt... dan daarop focussen iom ouders
- Leuke vragenlijst, compliment!
- maak het uitdagend voor alle niveaus, ook voor hoogbegaafde leerlingen. integreer het met ICT-toepassingen.
- Maak onderwijs biedt kinderen extra uitdaging, waardoor uitdagender wordt.
- Maak onderwijs kan goed zijn voor de leerlingen. Maar zo een idee kan alleen werken als er zeer goede leerkrachten aangetrokken worden om dit te begeleiden. Ik twijfel of het huidige onderwijzend personeel in Rotterdam dit zou kunnen. Ook met een flinke bijscholing zal dit lastig blijven.
- Maak onderwijs sluit aan bij de vraag naar de toekomst. Kinderen kunnen niet vroeg genoeg in aanraking komen met techniek en maken. Daarnaast blijven de basisvaardigheden ook zeer belangrijk, dus het betreft wel een én-én aanpak.
- Maakonderwijs hangt nauw samen met digitale geletterdheid (coderen). Het is de combinatie van iets kunnen maken en iets kunnen coderen dat je creativiteit ultiem stimuleert. Die vaardigheden staan echter ver af van scholen. Het grote kapitaal van een stad is echter de groep mensen die er in woont. Ik denk zodoende dat als er een goede oproep komt die professioneel over de buhne wordt gebracht, de makers van de stad zullen opstaan om deze scholen te ondersteunen in project onderwijs. Degelijke Rotterdamse bedrijven zullen daar vast ook niet hun ogen voor dichtknijpen.
- Maakonderwijs is de toekomst. Het is belangrijk dat de scholen daarbij aansluiten. Nu is het nog te afhankelijk van de individuele leerkracht. Bij mijn kind uit groep 6 is een extern bedrijfje geweest om drie keer programmeerles te geven.
- maakonderwijs is m.i. zeer individueel: het ene kind heeft daar feeling voor / behoefte aan, het andere totaal niet. Aparte klassen voor specifiek maakonderwijs zou volgens mij een must zijn
- Maakonderwijs is zeer breed en betreft zeker niet alleen programmeren. 3D printen is een hype maar vereist behoorlijk wat kennis en ervaring. Printen van gedownloade modellen is leuk, maar voegt niets toe aan het onderwijs. 3D printen zou onderdeel moeten zijn van een ontwerpproces, waarbij het printen een hulpmiddel is. Kortom indien er maakonderwijs gegeven moet worden zal men zich moeten richten op één aspect, hiervan kan programmeren er één zijn.

- Maakonderwijs is zeker leuk voor de kinderen, indien er gedreven en ervaren leerkrachten zijn en de nodige materiaal aanwezig is en er ruimtes hiervoor zijn gecreëerd. Wel moet aandacht voornamelijk gericht zijn op de reguliere lessen.
- Maakonderwijs kan ervoor zorgen dat kinderen geïnteresseerd raken in opleidingen met goede werkgelegenheid. Naast programmeren (informatica) zijn opleidingen als werktuigbouwkunde en elektrotechniek erg geschikt om de achterliggende theorieën te begrijpen.
- Maakonderwijs moet iets interessant worden, anders wordt het kindje gefrustreerd en het brengt meer nadelen dan voordelen.
- Maakonderwijs staat in NL in te weinig aanzien. Het bedrijfsleven staat te springen om vakmensen, en ingenieurs van alle niveaus. De overheid vindt dat NL een kenniseconomie moet worden. Toch geeft NL bijna het minste uit aan onderwijs van heel Europa.
- Maakonderwijs stimuleert de creativiteit van het kind; het ziet ook dat er verschillende manieren zijn om een zelfde maakopdracht uit te voeren. Daardoor ontstaat begrip voor anderen, nu en later.
- maakvaardigheden zijn essentieel, begin direct met het bij en omscholen cq aantrekken van leerkrachten
- mag niet ten koste gaan van kennis
- Maken is leuk, zorgt voor ontspanning en zorgt voor het aanleren van denkpatronen die later handig kunnen zijn. Zorg er alleen wel over dat basisscholen ook de basis aanleren, tijdens de middelbare school en zeker daarna ben je te laat met taal en rekenen
- meer aandacht aan creativiteit dan alleen technologie. Moderne technologie verouderd snel.
- Meer en beter maakonderwijs bevordert duurzaamheid.
- mooi dat hier aandacht voor is in Rotterdam.
- Mooi dat jullie hier navraag over doen. Denk dat we in de toekomst veel meer hierop gericht moeten zijn.
- Muziekonderwijs voor alle leerlingen is even belangrijk
- Naar mijn mening moet vooral aandacht worden gegeven aan programmeren. Via handvaardigheid krijgen kinderen al genoeg de mogelijkheid om dingen met hun handen te maken.
- naast zelf maken zou het bezoeken van en het kijken naar beroepsbeoefenaren die iets maken de interesse kunnen wekken en/of de wereld buiten school kunnen verbreden om zo later de horizon van IIn. op beroepen en geschikte banen ruimer baan te geven. Dit is van belang voor een bewuste beroepskeuze.
- Niet mee bekend
- Nieuwsgierig om meer kennis met het onderwerp maakonderwijs.
- Nog belangrijker dan maakonderwijs: aanleren van sociaal-emotionele vaardigheden
- Nog verder uitbreiden in Rotterdam (centrum)
- Omdat creativiteit, initiatief, nieuwsgierigheid etc. niet (makkelijk) te ontwikkelen zijn, ontstaat het risico dat er een snel onderscheid ontstaat tussen kinderen die dit van nature of met weinig hulp oppakken en kinderen die dit gewoon niet gaan kunnen (hoe belangrijk het ook is in de maatschappij). Hoop op goede begeleiding hierop.
- Onderzoek goed wat leerkrachten nodig hebben dit te kunnen geven, luister goed naar de argumenten en investeer.
- Onze kinderen zijn 5 en 7; zodoende speelt e.e.a. nu nog niet zo bij ons.

- Op Het Lyceum Rotterdam zijn ze enorm goed bezig op dit gebied!
- Over wat kinderen op school moeten leren moet een duidelijkere visie komen en dit als grondslag gebruiken voor alle scholen, nu is er veel fragmentatie en doet iedereen wat hen goed lijkt, met het gevolg dat er van veel een beetje wordt gegeven en leerlingen van alles een beetje weten en dat is naar mijn idee jammer. Meer diepgang door keuzes te maken is belangrijk.
- pas op met hypes...
- Plaatje praatje daadje Creativiteit brengt plezier daadkracht Diepgang
- Plannen, uitvoeren en bijschaven tot het echt anders moet. Niet steeds nieuwe wilde plannen uitproberen dat geeft alleen maar verwarring.
- praktisch onderwijs wel in extra schooltijd niet in de uren die er nu zijn. Praktische lessen zoals stekker aanzetten, iets ophangen, voedingsleer en kinderverzorging.
- School moet beter aansluiten op een baan, laat medewerkers van een bedrijf eens een gastcollege geven
- Snel mee beginnen
- stel meer geld ter beschikking aan het (basis)onderwijs zodat er meer en beter geschoold personeel voor de klas staat en de scholen de middelen kunnen aanschaffen om maakonderwijs te kunnen geven.
- Succes ermee??
- supergoed!! Maken heeft de toekomst en zorgt ervoor dat elk kind zich thuis kan voelen en gewaardeerd kan voelen op school.
- Te veel kinderen vergeten dat MBO een goede opleiding is met baangarantie. Niet alle kinderen kunnen professor worden.
- toekomstgericht, helpt misschien met keuze voor de toekomst(ondanks de jonge leeftijd) CITO toets zegt ook niet alles
- Top...zou kinderen kunnen kennismaken met een bredere arbeidskeuzes in de toekomst
- Tot ik deze mail kreeg had ik er nog niet van gehoord. Wel van techniek en handenarbeid. Is dat hetzelfde? Zou er graag wat meer over weten
- Vanwaar deze ontwikkeling..?
- Vmbo is meer met maak onderwijs bezig. Mavo,havo,VWO eigenlijk helemaal niet alleen maar theorie en dat is niet goed als een kind slimmer is dan Vmbo komt het automatisch in een theoretische leer omgeving, ook als het technisch onderlegd is.
- vooral op de basisschool, er is genoeg nu al te doen. Die mensen zijn niet genoeg betaald, hebben inzetten veel werk en administratie, en nu komt er nog meer boven op??? ik vindt het niet slim.
- vooral snel starten in het basisonderwijs. Extra lestijd voor vrijmaken zodat het niet ten koste gaat van alle andere zaken die ook MOETEN worden gedaan

- Vreemde enquête dit, er wordt bezuinigd op allerlei lessen in het onderwijs want toen ze nog op de basisschool zaten (wij hebben nu 3 kinderen op middelbare school) verdween muziekles, knutselen, natuur enz, en nu zou het prachtig moeten zijn als ze technisch (dat begrijp ik uit het stuk) maakonderwijs moet gaan verplichten, het was net als met de smart schoolboorden (leuke dingen daar niet van) maar de wereld zou open gaan voor de kinderen en volgens mij hebben we nog steeds dezelfde problemen voor de klas: volle klassen, overwerkte docenten, alles moet toetsbaar zijn kortom: zorg eerst dat al die dingen geregeld zijn en kom dan met de gadgets. Overigens zitten mijn kinderen op de middelbare school en daar hebben ze de mogelijkheid tot 3 D printen en andere mogelijkheden maar ze zijn er (en hun medeleerlingen) nauwelijks in geïnteresseerd, als het nieuwe eraf is
- Vroeger had je de technische school na het basisonderwijs.. ..laat die terug komen. Er blijft altijd vraag naar technische beroepen!
- vroeger werden er ook handenarbeid en naai-opleidingen op school gegeven het is goed dat dit weer terugkomt.
- Waarom is dit maatschappelijk relevant? Ik kan me niet voorstellen dat er in de toekomst heel veel vraag is naar werknemers die 3D printen
- Waarom op woensdagmiddag zo'n bijeenkomst. Normale mensen werken dan. Of is dat alleen voor allochtone inwoners van de stad? (vandaar dat mogelijk ook de locaties niet in betere wijken zijn...)
- Waarom verplicht op elke school? Ik kan me voorstellen dat sommige scholen en ouders hier zelf over willen beslissen.
- Wanneer mag een kind nog kind zijn en geen klaargestoomde productie eenheid!!!!
- wat het nu écht is/moet zijn, welke onderwijsdoelen het heeft en wat hoe dat in het al volle programma in te passen is.
- Wat houdt maak onderwijs in.
- Wat is het precies? Nooit eerder van gehoord.
- Wat is maakonderwijs precies? Wat een term eigenlijk. Tekenen is ook maken, techniek ook, maar daar wordt daar weer op bezuinigd. Mijn zus geeft techniek op school en moet weer uren inleveren omdat het voor bepaalde jaarlagen weer wordt geschrapt, dus de beweging lijkt andersom te gaan.
- Wat is maakonderwijs? Anders dan “=iets met techniek”
- Wat is maakonderwijs? (2x)
- We zijn vroeger vaak naar de ontdekhoek geweest. Daar zijn de kinderen nu te oud voor. Creativiteit is ook muziek en cultuur.
- Weer handarbeid/techniekleerkrachten terug op de basisschool
- Welke vakken gaan er dan vervangen worden? Het basisonderwijs is al uitgehold. De jeugd leest nauwelijks en schrijft nauwelijks meer. Evt. de crea uurtjes inzetten voor nieuwe technieken. Je moet immers bij blijven. Hoe je het went of keert: er hangt een kostenplaatje aan. Of bijscholing leerkrachten of externen
- wordt een hell of a job om ouders van nu en noodzaak te overtuigen. De maatschappij is nog erg op enkel kennisvergaring ingericht. Zie ook het negatieve imago van het MBO
- wordt er rekening gehouden met het Speciaal Onderwijs?
- ze hadden jaren geleden alle scholen met beroeps opleidingen niet moeten schrappen
- Zeer belangrijk thema

- Zeer interessant onderwerp waar mijn kinderen (nog vrij jong) niet veel mee te maken hebben. Ze worden thuis en bij de oma's erg gestimuleerd om hiermee bezig te zijn. Dit is de toekomst en we moeten de Rotterdamse jongeren hier goed op voorbereiden.
- Zoals eerder genoemd dit artikel: <https://decorrespondent.nl/7401/deze-computerwetenschapper-doet-een-voorzet-voor-echt-programmeeronderwijs/2479501855545-8f84c45b>
- met een visie op onderwijs. Ik denk als er meer ruimte is voor de docent om zijn passie toe te passen dit soort dingen vanzelf kunnen ontstaan.
- Zou een goed begin zijn, ik haat de term hoog of laag opgeleid, gevoel met techniek is al van jongs af aan te leren, ook of er aanleg voor is kan men al vroeg zien.

Rechte tellingen

Heeft u één of meer kinderen die naar de basisschool of middelbare school gaan? (meer antwoorden mogelijk)

Ja, basisschool

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	763	73,9	73,9	73,9
	Yes	269	26,1	26,1	100,0
	Total	1032	100,0	100,0	

Ja, middelbare school

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	797	77,2	77,2	77,2
	Yes	235	22,8	22,8	100,0
	Total	1032	100,0	100,0	

Nee

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	430	41,7	41,7	41,7
	Yes	602	58,3	58,3	100,0
	Total	1032	100,0	100,0	

Naar welk type school gaat uw kind/gaan uw kinderen? (meer antwoorden mogelijk)

Daltonschool

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	238	23,1	88,5	88,5
	Yes	31	3,0	11,5	100,0
	Total	269	26,1	100,0	
Missing	8888888	763	73,9		
Total		1032	100,0		

Freinetschool

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	269	26,1	100,0	100,0
Missing	8888888	763	73,9		
Total		1032	100,0		

Jenaplanschool

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	261	25,3	97,0	97,0
	Yes	8	,8	3,0	100,0
	Total	269	26,1	100,0	
Missing	8888888	763	73,9		
Total		1032	100,0		

Montessorischool

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	235	22,8	87,4	87,4
	Yes	34	3,3	12,6	100,0
	Total	269	26,1	100,0	
Missing	8888888	763	73,9		
Total		1032	100,0		

Nutsschool

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	268	26,0	99,6	99,6
	Yes	1	,1	,4	100,0
	Total	269	26,1	100,0	
Missing	8888888	763	73,9		
Total		1032	100,0		

Vrije school, Rudolf Steiner

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	259	25,1	96,3	96,3
	Yes	10	1,0	3,7	100,0
	Total	269	26,1	100,0	
Missing	8888888	763	73,9		
Total		1032	100,0		

Anders

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	106	10,3	39,4	39,4
	Yes	163	15,8	60,6	100,0
	Total	269	26,1	100,0	
Missing	8888888	763	73,9		
Total		1032	100,0		

Weet niet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	233	22,6	86,6	86,6
	Yes	36	3,5	13,4	100,0
	Total	269	26,1	100,0	
Missing	8888888	763	73,9		
Total		1032	100,0		

Naar welk type school gaat uw kind/gaan uw kinderen? (meer antwoorden mogelijk)

Havo

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	160	15,5	68,4	68,4
	Yes	74	7,2	31,6	100,0
	Total	234	22,7	100,0	
Missing	8888888	798	77,3		
Total		1032	100,0		

Vwo

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	127	12,3	54,3	54,3
	Yes	107	10,4	45,7	100,0
	Total	234	22,7	100,0	
Missing	8888888	798	77,3		
Total		1032	100,0		

Technasium

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	219	21,2	93,6	93,6
	Yes	15	1,5	6,4	100,0
	Total	234	22,7	100,0	
Missing	8888888	798	77,3		
Total		1032	100,0		

Praktijkonderwijs

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	228	22,1	97,4	97,4
	Yes	6	,6	2,6	100,0
	Total	234	22,7	100,0	
Missing	8888888	798	77,3		
Total		1032	100,0		

Vmbo

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	177	17,2	75,6	75,6
	Yes	57	5,5	24,4	100,0
	Total	234	22,7	100,0	
Missing	8888888	798	77,3		
Total		1032	100,0		

Anders

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	191	18,5	81,6	81,6
	Yes	43	4,2	18,4	100,0
	Total	234	22,7	100,0	
Missing	8888888	798	77,3		
Total		1032	100,0		

Bent u zelf werkzaam in of actief betrokken bij het basis- of middelbaar onderwijs of de kinderopvang? (meer antwoorden mogelijk)

Ja, als leerkracht/docent

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	1002	97,1	97,5	97,5
	Yes	26	2,5	2,5	100,0
	Total	1028	99,6	100,0	
Missing	8888888	4	,4		
Total		1032	100,0		

Ja, als directeur van een school

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	1020	98,8	99,2	99,2
	Yes	8	,8	,8	100,0
	Total	1028	99,6	100,0	
Missing	8888888	4	,4		
Total		1032	100,0		

Ja, als vrijwilliger/begeleider op school

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	976	94,6	94,9	94,9
	Yes	52	5,0	5,1	100,0
	Total	1028	99,6	100,0	
Missing	8888888	4	,4		
Total		1032	100,0		

Ja, als groepskracht / management kinderopvang

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	1020	98,8	99,2	99,2
	Yes	8	,8	,8	100,0
	Total	1028	99,6	100,0	
Missing	8888888	4	,4		
Total		1032	100,0		

Ja, als vrijwilliger/begeleider bij een zogenaamde 'makerspace'

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	1027	99,5	99,9	99,9
	Yes	1	,1	,1	100,0
	Total	1028	99,6	100,0	
Missing	8888888	4	,4		
Total		1032	100,0		

Ja, als..

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	947	91,8	92,1	92,1
	Yes	81	7,8	7,9	100,0
	Total	1028	99,6	100,0	
Missing	8888888	4	,4		
Total		1032	100,0		

Nee, ik ben niet betrokken bij het onderwijs / opvang

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	163	15,8	15,9	15,9
	Yes	865	83,8	84,1	100,0
	Total	1028	99,6	100,0	
Missing	8888888	4	,4		
Total		1032	100,0		

Om welk type school gaat het? (meer antwoorden mogelijk)

Daltonschool

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	145	14,1	90,6	90,6
	Yes	15	1,5	9,4	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Freinetschool

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	159	15,4	99,4	99,4
	Yes	1	,1	,6	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Jenaplschool

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	150	14,5	93,8	93,8
	Yes	10	1,0	6,3	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Montessorischool

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	137	13,3	85,6	85,6
	Yes	23	2,2	14,4	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Nutsschool

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	157	15,2	98,1	98,1
	Yes	3	,3	1,9	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Vrije school, Rudolf Steiner

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	155	15,0	96,9	96,9
	Yes	5	,5	3,1	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Ander type basisonderwijs

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	110	10,7	68,8	68,8
	Yes	50	4,8	31,3	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Weet niet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	153	14,8	95,6	95,6
	Yes	7	,7	4,4	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Praktijkonderwijs

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	153	14,8	95,6	95,6
	Yes	7	,7	4,4	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Vmbo

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	139	13,5	86,9	86,9
	Yes	21	2,0	13,1	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Havo

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	141	13,7	88,1	88,1
	Yes	19	1,8	11,9	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Vwo

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	137	13,3	85,6	85,6
	Yes	23	2,2	14,4	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Technasium

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	159	15,4	99,4	99,4
	Yes	1	,1	,6	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

Ander type middelbaar onderwijs

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	150	14,5	93,8	93,8
	Yes	10	1,0	6,3	100,0
	Total	160	15,5	100,0	
Missing	8888888	872	84,5		
Total		1032	100,0		

In 2020 moet er op elke basisschool maakonderwijs worden gegeven. Wat zijn volgens u voordelen van dit lesonderdeel op de basisschool? (meer antwoorden mogelijk)

Het is goed dat kinderen vroeg beginnen met leren maken

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	460	44,6	45,7	45,7
	Yes	547	53,0	54,3	100,0
	Total	1007	97,6	100,0	
Missing	8888888	25	2,4		
Total		1032	100,0		

Het sluit aan bij de belangstelling van kinderen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	700	67,8	69,5	69,5
	Yes	307	29,7	30,5	100,0
	Total	1007	97,6	100,0	
Missing	8888888	25	2,4		
Total		1032	100,0		

Het hoort bij de voorbereiding op de toekomst (baan)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	590	57,2	58,6	58,6
	Yes	417	40,4	41,4	100,0
	Total	1007	97,6	100,0	
Missing	8888888	25	2,4		
Total		1032	100,0		

Het maakt de lessen op school minder eenzijdig

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	602	58,3	59,8	59,8
	Yes	405	39,2	40,2	100,0
	Total	1007	97,6	100,0	
Missing	8888888	25	2,4		
Total		1032	100,0		

Het biedt kinderen meer uitdaging

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	527	51,1	52,3	52,3
	Yes	480	46,5	47,7	100,0
	Total	1007	97,6	100,0	
Missing	8888888	25	2,4		
Total		1032	100,0		

Het maakt het lesgeven voor de leerkrachten interessanter

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	823	79,7	81,7	81,7
	Yes	184	17,8	18,3	100,0
	Total	1007	97,6	100,0	
Missing	8888888	25	2,4		
Total		1032	100,0		

Anders

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	898	87,0	89,2	89,2
	Yes	109	10,6	10,8	100,0
	Total	1007	97,6	100,0	
Missing	8888888	25	2,4		
Total		1032	100,0		

Weet niet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	865	83,8	85,9	85,9
	Yes	142	13,8	14,1	100,0
	Total	1007	97,6	100,0	
Missing	8888888	25	2,4		
Total		1032	100,0		

Ik zie geen voordelen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	969	93,9	96,2	96,2
	Yes	38	3,7	3,8	100,0
	Total	1007	97,6	100,0	
Missing	8888888	25	2,4		
Total		1032	100,0		

Wat zijn volgens u nadelen van maakonderwijs op de basisschool? (meer antwoorden mogelijk)

Er blijft minder tijd en aandacht over voor andere vakken

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	766	74,2	76,4	76,4
	Yes	237	23,0	23,6	100,0
	Total	1003	97,2	100,0	
Missing	8888888	29	2,8		
Total		1032	100,0		

Het is vroeg genoeg om hier op de middelbare school mee te beginnen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	940	91,1	93,7	93,7
	Yes	63	6,1	6,3	100,0
	Total	1003	97,2	100,0	
Missing	8888888	29	2,8		
Total		1032	100,0		

Leerkrachten hebben onvoldoende kennis

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	651	63,1	64,9	64,9
	Yes	352	34,1	35,1	100,0
	Total	1003	97,2	100,0	
Missing	8888888	29	2,8		
Total		1032	100,0		

Scholen hebben niet de faciliteiten (ruimte, lokalen)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	622	60,3	62,0	62,0
	Yes	381	36,9	38,0	100,0
	Total	1003	97,2	100,0	
Missing	8888888	29	2,8		
Total		1032	100,0		

**Scholen hebben niet de apparaten, gereedschappen die nodig zijn
voor maakonderwijs**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	566	54,8	56,4	56,4
	Yes	437	42,3	43,6	100,0
	Total	1003	97,2	100,0	
Missing	8888888	29	2,8		
Total		1032	100,0		

Anders

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	909	88,1	90,6	90,6
	Yes	94	9,1	9,4	100,0
	Total	1003	97,2	100,0	
Missing	8888888	29	2,8		
Total		1032	100,0		

Weet niet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	825	79,9	82,3	82,3
	Yes	178	17,2	17,7	100,0
	Total	1003	97,2	100,0	
Missing	8888888	29	2,8		
Total		1032	100,0		

Ik zie geen nadelen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	858	83,1	85,5	85,5
	Yes	145	14,1	14,5	100,0
	Total	1003	97,2	100,0	
Missing	8888888	29	2,8		
Total		1032	100,0		

Wordt er op de basisschool van uw kind(eren) maakonderwijs gegeven?

Ja, in de groep(en) waar mijn kind(eren) in zit(ten)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	207	20,1	79,3	79,3
	Yes	54	5,2	20,7	100,0
	Total	261	25,3	100,0	
Missing	8888888	771	74,7		
Total		1032	100,0		

Ja, maar niet in de groep(en) waar mijn kind(eren) in zit(ten)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	251	24,3	96,2	96,2
	Yes	10	1,0	3,8	100,0
	Total	261	25,3	100,0	
Missing	8888888	771	74,7		
Total		1032	100,0		

Nee

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	153	14,8	58,6	58,6
	Yes	108	10,5	41,4	100,0
	Total	261	25,3	100,0	
Missing	8888888	771	74,7		
Total		1032	100,0		

Weet niet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	172	16,7	65,9	65,9
	Yes	89	8,6	34,1	100,0
	Total	261	25,3	100,0	
Missing	8888888	771	74,7		
Total		1032	100,0		

Wat vindt uw kind van de lessen maakonderwijs?

Kind 1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Interessant	44	4,3	83,0	83,0
	Neutraal	7	,7	13,2	96,2
	Niet interessant	1	,1	1,9	98,1
	Niet van toepassing	1	,1	1,9	100,0
	Total	53	5,1	100,0	
Missing	8888888	979	94,9		
Total		1032	100,0		

Kind 2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Interessant	19	1,8	35,8	35,8
	Neutraal	7	,7	13,2	49,1
	Niet van toepassing	27	2,6	50,9	100,0
	Total	53	5,1	100,0	
Missing	8888888	979	94,9		
Total		1032	100,0		

Kind 3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Interessant	11	1,1	20,8	20,8
	Niet van toepassing	42	4,1	79,2	100,0
	Total	53	5,1	100,0	
Missing	8888888	979	94,9		
Total		1032	100,0		

Wordt er op de basisschool van uw kind(eren) les gegeven in programmeren?

Ja, in de groep(en) waar mijn kind(eren) in zit(ten)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	227	22,0	87,6	87,6
	Yes	32	3,1	12,4	100,0
	Total	259	25,1	100,0	
Missing	8888888	773	74,9		
Total		1032	100,0		

Ja, maar niet in de groep(en) waar mijn kind(eren) in zit(ten)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	223	21,6	86,1	86,1
	Yes	36	3,5	13,9	100,0
	Total	259	25,1	100,0	
Missing	8888888	773	74,9		
Total		1032	100,0		

Nee

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	133	12,9	51,4	51,4
	Yes	126	12,2	48,6	100,0
	Total	259	25,1	100,0	
Missing	8888888	773	74,9		
Total		1032	100,0		

Weet niet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No	193	18,7	74,5	74,5
	Yes	66	6,4	25,5	100,0
	Total	259	25,1	100,0	
Missing	8888888	773	74,9		
Total		1032	100,0		

Wat vindt uw kind van de lessen programmeren?

Kind 1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Interessant	23	2,2	74,2	74,2
	Neutraal	5	,5	16,1	90,3
	Weet niet	1	,1	3,2	93,5
	Niet van toepassing	2	,2	6,5	100,0
	Total	31	3,0	100,0	
Missing	8888888	1001	97,0		
Total		1032	100,0		

Kind 2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Interessant	5	,5	16,1	16,1
	Neutraal	4	,4	12,9	29,0
	Niet van toepassing	22	2,1	71,0	100,0
	Total	31	3,0	100,0	
Missing	8888888	1001	97,0		
Total		1032	100,0		

Kind 3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Interessant	1	,1	3,2	3,2
	Neutraal	2	,2	6,5	9,7
	Niet van toepassing	28	2,7	90,3	100,0
	Total	31	3,0	100,0	
Missing	8888888	1001	97,0		
Total		1032	100,0		

Wordt er bij de naschoolse opvang of naschoolse activiteiten van uw kind(eren) aandacht besteed aan maakonderwijs?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	40	3,9	15,5	15,5
	Nee	59	5,7	22,9	38,4
	Weet niet	73	7,1	28,3	66,7
	Niet van toepassing	86	8,3	33,3	100,0
	Total	258	25,0	100,0	
Missing	8888888	774	75,0		
Total		1032	100,0		

Worden er lessen maakonderwijs gegeven op de middelbare school van uw kind(eren)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	90	8,7	39,1	39,1
	Nee	86	8,3	37,4	76,5
	Weet niet	54	5,2	23,5	100,0
	Total	230	22,3	100,0	
Missing	8888888	802	77,7		
Total		1032	100,0		

Heeft u deze school gekozen vanwege de (extra) aandacht voor maakonderwijs?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	32	3,1	35,6	35,6
	Nee	58	5,6	64,4	100,0
	Total	90	8,7	100,0	
Missing	8888888	942	91,3		
Total		1032	100,0		

Vindt u dat er voldoende aandacht wordt besteed aan de technische, creatieve en maakvaardigheden van uw kind(eren)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	94	9,1	40,9	40,9
	Nee	96	9,3	41,7	82,6
	Weet niet	40	3,9	17,4	100,0
	Total	230	22,3	100,0	
Missing	8888888	802	77,7		
Total		1032	100,0		

Gaat uw kind/gaan uw kinderen wel eens naar een plek waar zij kunnen 'maken'? Denkt u daarbij aan: Bouwkeet, Buurman & Buurman, HET LAB Rotterdam, de Ontdekhoeck.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Nee nooit		225	21,8	54,1	54,1
Ja, ongeveer 1 of 2 keer per jaar		162	15,7	38,9	93,0
Ja, ongeveer 3 tot 6 keer per jaar		18	1,7	4,3	97,4
Ja, ongeveer 7 tot 12 keer per jaar		5	,5	1,2	98,6
Ja, vaker dan eens per maand		6	,6	1,4	100,0
Total		416	40,3	100,0	
Missing		616	59,7		
Total		1032	100,0		

Zijn er volgens u voldoende plekken in Rotterdam waar kinderen kunnen 'maken'?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	107	10,4	25,8	25,8
	Nee	103	10,0	24,8	50,6
	Weet niet	205	19,9	49,4	100,0
	Total	415	40,2	100,0	
Missing	8888888	617	59,8		
Total		1032	100,0		

Heeft u nog opmerkingen over het onderwerp maakonderwijs in het algemeen of maakonderwijs op school in het bijzonder?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nee	798	77,3	80,2	80,2
	Ja, namelijk:	197	19,1	19,8	100,0
	Total	995	96,4	100,0	
Missing	8888888	37	3,6		
Total		1032	100,0		

Extra kruistabellen

Wat zijn volgens u voordelen van maakonderwijs op de basisschool? (meer antwoorden mogelijk) Uitgesplitst naar actief – niet actief in onderwijs/opvang (vraag 4)

	Niet actief in onderwijs/opvang		Actief in onderwijs/opvang	
	Count	%	Count	%
Het is goed dat kinderen vroeg beginnen met leren maken	468	55%	79	50%
Het sluit aan bij de belangstelling van kinderen	229	27%	78	49%
Het hoort bij de voorbereiding op de toekomst (baan)	336	40%	81	51%
Het maakt de lessen op school minder eenzijdig	324	38%	81	51%
Het biedt kinderen meer uitdaging	385	45%	95	60%
Het maakt het lesgeven voor de leerkrachten interessanter	141	17%	43	27%
Anders, namelijk:	80	9%	29	18%
Weet niet	133	16%	9	6%
Ik zie geen voordelen	35	4%	3	2%

Wat zijn volgens u nadelen van maakonderwijs op de basisschool? (meer antwoorden mogelijk) Uitgesplitst naar actief – niet actief in onderwijs/opvang (vraag 4)

	Niet actief in onderwijs/opvang		Actief in onderwijs/opvang	
	Count	%	Count	%
Er blijft minder tijd en aandacht over voor andere vakken	191	23%	46	29%
Het is vroeg genoeg om hier op de middelbare school mee te beginnen	52	6%	11	7%
Leerkrachten hebben onvoldoende kennis	283	33%	69	44%
Scholen hebben niet de faciliteiten (ruimte, lokalen)	290	34%	91	58%
Scholen hebben niet de apparaten, gereedschappen die nodig zijn voor maakonderwijs	345	41%	92	58%
Anders, namelijk:	65	8%	29	18%
Weet niet	169	20%	9	6%
Ik zie geen nadelen	131	16%	14	9%

Wat zijn volgens u voordelen van maakonderwijs op de basisschool? (meer antwoorden mogelijk) Uitgesplitst naar wel – geen kinderen in basis- en/of middelbaar onderwijs (vraag 1)

	HH met kinderen in PO/VO		HH zonder kinderen in PO/VO	
	Count	%	Count	%
Het is goed dat kinderen vroeg beginnen met leren maken	236	56%	311	53%
Het sluit aan bij de belangstelling van kinderen	163	39%	144	25%
Het hoort bij de voorbereiding op de toekomst (baan)	176	42%	241	41%
Het maakt de lessen op school minder eenzijdig	183	43%	222	38%
Het biedt kinderen meer uitdaging	224	53%	256	44%
Het maakt het lesgeven voor de leerkrachten interessanter	93	22%	91	16%
Anders, namelijk:	49	12%	60	10%
Weet niet	47	11%	95	16%
Ik zie geen voordelen	8	2%	30	5%

Wat zijn volgens u nadelen van maakonderwijs op de basisschool? (meer antwoorden mogelijk) Uitgesplitst naar wel – geen kinderen in basis- en/of middelbaar onderwijs (vraag 1)

	HH met kinderen in PO/VO		HH zonder kinderen in PO/VO	
	Count	%	Count	%
Er blijft minder tijd en aandacht over voor andere vakken	106	25%	131	23%
Het is vroeg genoeg om hier op de middelbare school mee te beginnen	28	7%	35	6%
Leerkrachten hebben onvoldoende kennis	161	38%	191	33%
Scholen hebben niet de faciliteiten (ruimte, lokalen)	175	42%	206	35%
Scholen hebben niet de apparaten, gereedschappen die nodig zijn voor maakonderwijs	204	48%	233	40%
Anders, namelijk:	47	11%	47	8%
Weet niet	57	14%	121	21%
Ik zie geen nadelen	63	15%	82	14%